

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt tres Indices, unus Titulorum initio Operis, duo rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem, prior quidem super Tomum praesentem, alter compendiosus super Universum Jus Canonicum

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

§. II. De Excommunicationis Censura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75255)

S U M M A R I U M.

112. Definitio Excommunicationis.
 113. Eius explicatio.
 114. Bona, quibus privat Excommunicatio.
 115. &c. Eius varietas.
 117. Quid sit Anathema?
 118. &c. An voce Excommunicationis simpliciter prolata intelligatur Excommunicatio major, an minor?
 121. &c. Quinam sint Excommunicati vitandi?
 126. &c. Quibus rebus Divinis, & Sacris privet Excommunicatio?
 134. &c. An & quomodo Ministri Ecclesie possint Orationes Ecclesie publicas, & Sacrificia offerre pro Excommunicatis?
 140. &c. An Sacramenta, quae Excommunicatus recipit, valida sint?
 144. &c. Quando Excommunicatus licite, & valide administrare Sacramenta possit?
 147. &c. Quomodo Excommunicatio privet Beneficiis, & Officiis Ecclesiasticis?
 149. &c. An valida sit acceptatio Beneficij, si hoc collatum sit ante Excommunicationem, acceptatum post illam?
 152. &c. Utrum Excommunicato valide possit conferri Pensis?
 156. &c. An Excommunicatio privet fructibus Beneficij?
 163. &c. An, & quomodo Jurisdictione Ecclesiastica?
 167. &c. Quomodo privet communicatione forensi?
 170. &c. Et Officiis publicis?
 174. &c. Quomodo potestate contrahendi, & obligandi civiliter?
 177. Quibus actionibus privetur Excommunicatus, dum privatur communicatione Politica?
 178. &c. Quando communicans cum Excommunicato peccet mortaliter?
 183. &c. Quibus casibus communicatio sit permessa?
 195. &c. Qui sint Effectus indirecti Excommunicationis majoris?
 198. &c. Quis sit Effectus directus Excommunicationis minoris?
 201. &c. Quis ejus Effectus sit indirectus?
 205. &c. Quis possit absolvere ab Excommunicatione minori?
 209. &c. Ex qua causa incurratur?

112 **Q**ueritur 1. quid sit Excommunicatio? *Re. communiter à DD. definiri, quòd sit censura ab Ecclesia instituta, separans Excommunicatum à communione fidelium. Ita quoad sensum Covar. in c. alma p. 1. n. 2. Suar. D. 8. de Censur. se. 1. n. 1. Palao tr. 29. D. 2. p. 1. n. 2. Vallens. hic §. 1. n. 5. Engl. n. 27. Pirhing n. 4. König n. 23. Wiestner n. 30. Reiffenstuel n. 47. la Croix tom. 8. l. 7. n. 176. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 185. & colligitur ex can. omnis Christianus 32. & can. canonica 107. caus. 11. q. 3.*

113 **D**icitur 1. *Censura*; quia censurat, & corrigit rebelles, & contumaces, & privatione bonorum Ecclesiasticorum: & licet aliquando feratur etiam in eum, qui non praesumitur emendandus, id eam ob causam fit, ne alij ejus communicatione inficiantur *can. refecanda. 16. & can. seq. caus. 24. q. 3.* Dicitur 2. *ab Ecclesia instituta*; quia poena Ecclesiastica est, & ex institutione Ecclesiae originem trahit, ut pluribus probat Sayr. l. 1. *Tbesaur. c. 4. n. 8.* Dicitur 3. *separans excommunicatum à communione fidelium*: quo distinguitur Excommunicatio ab aliis Censuris Ecclesiasticis; nam Suspendio solum privat Beneficij, & Officij Ecclesiastici usu, Interdictum Divinis Offi-

ciis secundum eorum naturam; Excommunicatio vero directè, & per se & illis, & aliis adhuc bonis privat.

Porro bona, in quibus fideles communicant inter se, ut n. 2. dixi, sunt triplicis generis, videlicet, Interna, merè externa, & mixta: ex his Ecclesia solum privat Excommunicatos communicatione in bonis secundi, & tertij generis ut infra fufius explicabitur à n. 126. Hinc patet, Excommunicationem esse omnium poenarum Ecclesiasticarum gravissimam, utpote quae privat maximis bonis Spiritualibus: quae causa fuit, ut Caestinus III. c. cum non ab homine 14. h. tit. dicat, Ecclesiam post poenam istam non habere, quid ultra faciat: & Trid. sess. 25. c. 3. de reform. monet, ne Ecclesiastici Judices hac Censuram utantur, nisi quando jam nullum aliud remedium superest: & ob eandem rationem nunquam fertur in Communitatem c. Romana 5. h. tit. in 6. ne contingat innocentem aliquem ligari. Pirhing hic n. 8. not. 2.

115 **Q**ueritur 2. quotuplex sit Excommunicatio? *Re. alia est justa, alia injusta. Justa est, quae inferitur à legitimo Judice, propter peccatum contumaciae, & servato Juris ordine. Injusta est, cui aliquid horum deficit. Injusta rursus duplex est, quae*

quædam *Valida*, quædam *Invalida*, ac nulla, *Valida*, quamvis injulta, Excommunicatio est, cui tantum deest circumstantia debiti finis, vel quædam solemnitas accidentalis, ad substantiam Excommunicationis non perticiens. *Invalida* verò nullum effectum habet, nec obligat, nisi aliquando ratione scandali, ut quia fertur à non habente potestatem, vel contra alicujus privilegium, vel post legitimam Appellationem, vel quando continet errorem intollerabilem. *Avil. de Censur. p. 2. c. 6. D. 1. dub. 1. Tann. tom. 4. D. 6. q. 10. dub. 1. n. 21. Pirhing bic. n. 9.*

116 Celeberrima Divisio Excommunicationis est in Majorem, & Minorem. *Major* est, quæ Excommunicatum privat simpliciter omnium bonorum, inter fideles communium, participatione; *Minor* verò tantum privat usu Sacramentorum passivo, i. e. eorum receptione. Ex quo sequitur, quis sit Effectus utriusque Excommunicationis; nam Effectus directus Excommunicationis minoris est unicus, scilicet privatio passiva Sacramentorum; majoris verò duodecim enumerantur, qui tamen ad quatuor Classes deduci possunt, *Prima* concernit Suffragia fidelium Sacramentorum usum, & alias actiones Spirituales. 2. Beneficia, & Officia Ecclesiastica, quibus privat. 3. Officia Civilia. 4. Communicationem politicam cum Excommunicato.

117 *Dubatur 1. quid intelligatur nomine Anathematis?* *2. Anathema* maledictionem, seu execrationem significat. In usu Ecclesiæ significatur hac voce Excommunicatio major. Usurpatur vox ista in SS. Canonibus in triplici sensu. 1. ad significandam Excommunicationem, incursum ob Hæresim, vel illius suspicionem, utpote omnimodam, & præcipuam ab Ecclesia separationem *c. cum non ab homine 14. b. tit. & Trid. sess. 25. c. 3. de Reform.* 2. ad significandas quædam Excommunicationis solennitates, videlicet cum Excommunicatio denuntiatur accensis candelis, & postmodum extinctis, aliisque ceremonijs ab Ecclesia institutis. 3. denique sumitur Anathema ad distinctionem minoris Excommunicationis, ut in *can. Engeltrudam 12. caus. 3. q. 4.* ubi prius lata fuit Excommunicatio minor, & postea major. *Palao tr. 29. D. 2. p. 1. n. 3.*

118 *Dub. 2. de qua Excommunicatione intelligenda sit vox Excommunicatio absolute prolata, de majori, vel minori?* *Rationem dubitandi* facit *c. pia 1. de Except. in 6.* ubi statuitur, eum, qui in Judicio Excommunicationem opponit, illius speciem declarare debere, quod dictum est (inquit *Glossa*) propter speciem majoris & minoris, ergo si nomine Ex-

communicationis absolute prolato non venit Excommunicatio major intelligenda; alias Excommunicationis species declaranda non foret, cum satis declarata esset.

Sed dicendum, etiam ante Gregorium 119 IX. Excommunicatio simpliciter sumpta sæpe pro minori intelligebatur, ut constat ex *can. Engeltrudam cit.* & alijs textibus, post Gregorium tamen nunquam pro minori, sed majori sumitur. *Covar. in c. alma p. 1. S. 8. n. 5. Henriq. l. 13. c. 2. n. 2. Sayr. l. 1. Tbes. c. 4. n. 19. Coninck D. 14. dub. 1. circa fin. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 1. n. 1. Palao D. 2. cit. p. 2. n. 3. Vallens. hic S. 2. n. 1. Pirhing n. 7. & 8. König n. 24. Wiestner n. 32. Reiffenstuel n. 53. la Croix tom. 8. l. 7. n. 176. & 177.* & hoc ipsum declarat consuetudo, ac definitur expressè citatus Pontifex *c. siquem b. tit.*

Ad Rationem dubitandi Covar. & 120 Avil. p. 2. c. 1. dub. un. dicitur, decisionem illius textus esse specialem in favorem causarum Judicialium & Judicium, ne lites in infinitum his Exceptionibus protrahantur. *Suar. D. 8. sect. 3. n. 6. & Coninck l. cit. ajunt,* speciem Excommunicationis exprimendam, non quidem, an major, vel minor sit; quia jam supponitur majorem esse: sed ex quo delicto contracta sit, videlicet, an violatione Ecclesiæ, percussione Clerici &c. Colligitur ex verbis textus, maxime *¶. si verò*; probanda enim erat Exceptio apertissimis documentis, quod nullatenus fieri posset, allegata Excommunicatione in genere, nisi illius causæ, & circumstantiæ exponerentur.

Quæritur 3. quinam sint Excommunicati vitandi? *2. Jure antiquo* tales fuerunt quicumque majori Excommunicatione, à Jure, vel homine lata, ligati, eo solum discrimine, quòd ij, quorum Excommunicatio publica, & notoria erat, publicè; ij verò, quorum Excommunicatio publicè nota non fuit, à cæteris fidelibus ejus confijs privatim tantum vitandi essent *c. cum non ab hominis 14. b. tit. Pirhing n. 111. Wiestner n. 62. ¶. dubium nascitur.* Postea tamen ad excludenda varia scandala, & peccata, quæ conscijs timoratis accedere posse animadversum est, in *Concil. constant.* à Martino V. *Const. Extrav.* incipit *Ad vitanda* Christi fidelibus indultum fuit, ut nemo deinceps à Communione alicujus, quacunque Censurâ, sive à Jure, sive ab homine lata, ligati abstinere, eumque vitare teneretur, nisi sententia contra personam &c. certam à Judice specialiter, & expressè publicata fuerit, vel nisi eum per sacrilegam injectionem manuum in Clericum Excommunicationem à Canone latam aded notoriè incurrisse constiterit, ut factum non possit aliqua tergiversatione celari, aut aliquo suffragio excusari. *S. Anton.*

3. p. tit. 26. c. 3. Sot. in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. Gutier. QQ. Canon. l. 1. c. 1. Valens. hic §. 2. n. 1. v. notandum, Pirh. n. 113. König n. 32. Wiestn. n. 62. v. cit. Reiffentl. n. 135. §. 136. la Croix tom. 8. l. 7. n. 174.

222 Dub. 1. an hac Constit. Extrav. non obstante, hodie vitandi sint saltem ij, de quibus notorium est, quod in Excommunicationem quacunq; de causa inciderint? Affirmant Felin. in c. Rodulphus 35. de Rescript. n. 39. Sylv. V. excommunicatio 5. n. 9. Navar. in can. 1. §. labore de Penit. dist. 6. n. 10. Covar. in c. almap. 1. §. 2. n. 27. propter Concilium Basileense, quod sess. 20. fin. affirmat, vitandos non solum eos, in quorum personas Censura per sententiam à Judice publicata, & denunciata est specialiter, & expressè, sed generaliter, quoscumque ita notoriè Excommunicationis sententiam contulerit incurrisse, ut nulla tergiversatione celari, nullòque Juris suffragio excusari possint, cum igitur Concilium istud sit posterius Constantiensi, huic prævalebit arg. l. sed & posteriores 28. ff. de LL. & c. licet 1. de Constit. in 6.

223 Sed adhuc standum est Decreto Concil. Constant. ut notant Henric. l. 13. c. 5. n. 1. Suar. D. 9. sect. 2. n. 5. Avil. p. 2. D. 2. dub. 2. Coninck D. 13. dub. 2. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 4. n. 1. Engl. hic n. 56. Pirhing n. 13. Wiestner n. 63. Reiffentuel n. 138. & confirmat consuetudo passim recepta, præsertim in partibus Septentrionalibus, in quibus Hæretici notorii, & alii Excommunicati, exceptis duntaxat notoriis Clericorum percussoribus, & dicto modo denunciatis, nequaquam vitantur. Neque obstat Concilium Basileense; nam hoc, tanquam Acephalum, ab Eugenio IV. revocatum, à Nicolao V. autem approbatum est quoad pauca duntaxat Decreta, spectantia Beneficiorum collationes, Dispensationes, & Censurarum absolutiones, igitur quoad cætera vim Juris non habet.

224 Dub. 2. utrum teneantur non censurati cum censuratis vitandis communicare? R. negativè; sed possunt, si velint, à communione cum ipsis privatim, imò publicè casu, quo Excommunicatio illorum publicè notoria est, abstinere: ac proinde possunt recufare imperium Prælati excommunicati, recedere à Missa Parochi censurati, opposita Exceptione declinare Judices, repellere actorem, Procuratorem, testem Excommunicatum, absque illorum injuria. Laym. c. 4. cit. n. 2. v. tertium, Engl. n. 54. Pirhing n. 115. König n. 32. Wiestner n. 65. Reiffentuel n. 139. la Croix n. 184. quia favore sibi indulto nemo cogitur uti arg. Reg. invito 69. ff. ne quod concessum est ob gratiam, in eorum d. spendium detorqueatur Reg. quod ob gratiam 61. in 6. Excipitur, nisi alicujus Regionis con-

fuerudo, aut foedera publica cum ejusmodi Censuratis communicationem postulerent: ex qua causa in Germania nostra Hæretici à muneribus publicis, à Contractibus, Judiciis & similibus actibus aliis excludi non possunt ab Orthodoxis. Pirh. n. 115. la Croix l. cit.

Dub. 3. an excommunicati tolerari communi fidelium se possint ultro ingerere? R. non posse, nisi à fidelibus non excommunicatis requirantur; quia à laudato Concil. directè nullus favor Censuratis, sed aliis duntaxat inditus est, prout patet ex cit. extrav. verbis, ibi Per hoc tamen hujusmodi excommunicatos - - non intendit in aliquo relevare nec eis quomodolibet suffragari. Valens. §. 2. n. 1. §. notandum, Pirhing n. 115. Wiestneri n. 164.

Quæritur 4. quibus rebus Divinis, & Sacris Excommunicatum privet Excommunicatio? R. 1. privat communibus Ecclesie Suffragiis, quæ ex publicis Ministrorum Officiis, & Sacrificiis fidelibus provenire solent, item fructu satisfactionum, qui ex communi Ecclesie thesauro per Indulgentias, Prælatorum autoritate, applicatur. Constat ex variis textibus relat. caus. 11. q. 3. c. à nobis 28. c. sacris 38. b. tit. & ipso Ecclesie usu. Et hoc ita verum est, ut licet Minister Ecclesie velit Indulgentias Ecclesie applicare Excommunicatis, publicas Ecclesie Orationes pro iis fundere, Missæ Sacrificium offerre, secundum valorem ab Ecclesia proveniente, applicatio nullius sit valoris, sicut nullius valoris est distributio pecuniarum à servo facta contra domini voluntatem, & in personas ab eo exclusas. Dixi Suffragiis communibus Ecclesie, seu quæ præstantur nomine Ecclesie; nam quæ præstantur nomine singulorum fidelium, & ab ipsis Ecclesie Ministris, ut particulares personæ sunt, iis Ecclesia Excommunicatos non intendit privare, cum Ecclesie bona non sint, nec ejusdem dispositioni subjaceant: & hinc pro Excommunicatis, etiam denunciatis, possumus proprio nomine, & privata intentione orare, bona opera pro ipsis exercere, & Sacrificii actum offerre. Sylv. V. Excommunicatio 1. n. 2. Navar. Man. c. 27. n. 36. Covar. in c. alma p. 1. §. 6. n. 4. Suar. D. 9. de Censur. sect. 4. n. 3. Avil. p. 2. de censur. c. 6. D. 4. dub. 1. concl. 2. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 1. n. 4. Palao tr. 29. D. 2. p. 1. n. 3. Pirh. hic n. 4. §. seqq. Wiestn. ibid. n. 31. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 189.

2. Privat Sepultura Ecclesiastica: ubi aliter discurrendum est de Excommunicatis denunciatis, & non toleratis, aliter de non denunciatis. Posteriores, siquidem decedentes signa Contritionis dederint, sepeliri in loco Sacro possunt, quamvis de-

ceat eos prius absolvi ab Excommunicatione, ut omnis dubitatio tollatur, an Officia Divina iis profint. *Priores*, etsi poenitentes obierint, sepulturâ tamen Ecclesiasticâ gaudere non possunt, sed necessariò, antequam in loco Sacro sepeliantur, absolvi debent *c. sacris 12. de Sepultur.* ubi ratio redditur, *Ut quibus non communicamus vivis, non communicemus defunctis.* Plura videri possunt *Libr. 3. Tit. 28. n. 49. & seqq.*

128 3. *Privat usu passivo Sacramentorum*, quatenus dum in excommunicatione sunt, Sacramenta ipsis non licet recipere. Extenditur poena hæc etiam ad excommunicationem non denuntiatam *c. cum illorum 32. & c. si quem 59. b. tit. c. fin. de Cler. excomm. ministr.* & ratio est, quia qui contumax est Ecclesiæ præceptis, meritò repellitur ab ipsius maximorum bonorum participatione. *Excipitur* periculum mortis, mutilationis, infamix, gravis iacturæ bonorum; quia Lex Ecclesiastica non censetur ita rigidè obligare. Si extra hos casus necessitatis Sacramenta Excommunicatus recipit, graviter peccat, non tamen ex tali illicita receptione poenam incurrit, ut ex communi docet *Palao D. 2. cit. p. 7. n. 6.* excepto Sacramento Ordinis, quem qui excommunicatione ligatus recipit ab executione Ordinis suscepti suspenditur *c. illorum cit.* Ministri tamen Ecclesiæ, si excommunicatis vitandis aliquod Sacramentum ministrent, antequam absolvantur, præter peccatum mortale incurunt excommunicationem, & interdicuntur ab ingressu Ecclesiæ *c. Episcoporum 2. de Privil. in 6. & quidem, si à Pontifice nominatim excommunicati, & denunciati fuerint incurunt excommunicationem reservatam Papæ *c. significavit 18. b. tit. & Clem. 3. eod.* Accedit Suspendio ab Officio, si excommunicatus fuit ob Hæresim, aut quia fautor istorum fuit: nec restitutum est Officio absque Papæ dispensatione *c. excommunicamus 13. S. credentes de Heret.**

129 4. *Privat usu etiam activo Sacramentorum*, seu potestate illa conferendi, & celebrandi Missam *c. latores 4. & c. fin. de Cler. excomm. ministr.* Quodsi prohibitione hac insuper habitâ, Sacramenta administret excommunicatus, licet ea valida sint (excepto Sacramento Poenitentix, ob defectum jurisdictionis, quam Ministro excommunicato admittit Ecclesia, extra casum extremæ necessitatis) in poenam tamen temerariæ administrationis Irregularitatem incurrit *c. fin. cit.* Et hoc verum est, etiam eum administret in excommunicatione Sacramentum Poenitentix; nam etsi tunc ob defectum Jurisdictionis, ut dixi, non conficiat Sacramentum, in communi tamen modo loquendi Sacramentum absolutè ministrat, & hoc debet sufficere; aliàs, si ad incurrandam Irregularitatem requiretetur,

ut validè administraretur Sacramentum, etiam illam non incurreret Sacerdos, excommunicatus administans Poenitentiam indisposito, utpote qui verum Sacramentum non administrat: quod non admittunt DD.

5. *Privat Sacrificio Missæ*, ita, ut 136 nisi ob ignorantiam, vel necessitatem vitandi scandali, aut alicujus gravis damni excusetur, peccet mortaliter excommunicatus, etiam toleratus, assistens Sacrificio Missæ, vel notabili ejus parti. *Suar. D. 12. de Censur. sect. 1. n. 3. Bonac. de Censur. D. 2. q. 2. p. 3. S. 1. n. 3. Palao p. 9. n. 2. Wiestner hic n. 36.* Quodsi denunciatus etiam sit, vel manifestus percussor Clerici, monendus est, ut exeat: quodsi noluerit, incurret novam excommunicationem Pontifici reservatam, & expellendus est etiam vi, si opus fuerit. Si verò nulla ratione expelli possit, Missæ Sacrificium, si Canon nondum inceperit, abrumpendum, vel si facta sit Consecratio, subjungenda sumptio, & tum recedendum ad Sacrificiam non dictis Orationibus solitis, & aliis, quæ post sumptionem dici solent *c. is cui 20. b. tit. in 6. Clem. 2. & nonnulli eod. Sylv. V. excommunicatio 5. n. 3. Navar. Man. c. 27. n. 33. Suar. sect. 1. cit. n. 11. & seqq. Laym. p. 2. c. 2. n. 6. Wiest. n. 36. cit. la Croix n. 196.* Quodsi autem Sacerdos coram Excommunicato scienter celebraverit, ultra peccatum, & excommunicationem minorem interdicitur ab ingressu Ecclesiæ *c. Episcoporum 2. de Privil. in 6.* Fideles verò ceteri, Sacrificio assistentes, si videant Excommunicatum vitandum velle interesse eidem Missæ, coguntur recedere, ne cum ipso in eadem oblatione conveniant: si tamen non recedant, culpa ista, ut *Palao p. 9. cit. n. 3.* existimat, probabiliter venialera non excedit.

6. Prohibetur Excommunicatus vitandus assistere aliis *Divinis Officiis*, ut sunt Horarum Canonicarum publica recitatio, Processio publica, Benedictio Chrifti, Olei sancti, olivarum, aquæ benedictæ &c. *Ex quo sequitur*, eundem esse deobligatum à publica recitatione Horarum, si fortè ea obligatione teneatur, sicut deobligatus est audire Sacrum ob Censuræ observationem, ne cum aliis communicet. A privata tamen recitatione Horarum non eximitur, si fortè titulo Ordinis Sacri, Professionis Religiosæ, aut Beneficii obligetur. *Navar. c. 27. cit. n. 103. Saur. D. 12. sect. 2. n. 13. & seqq. Laym. n. 6. Palao p. 9. n. 7. Engl. n. 59. Pirh. n. 17. Wiest. n. 36. la Croix n. 196. & 224. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 193.* Potèstque ad secum orandum ex aliqua necessitate, vel utilitate etiam vocare socium, præsertim si hic ei subditus sit, ut Episcopus Capellanum, Servum Dominus &c. nam hic

hic non privatur communione Domini sui, in quibus inservire eidem tenebatur, ut *infra n. 188.* dicitur. Quodsi tamen alius quispiam absque justa causa cum Excommunicato privatim recitaret Officium, is peccaret, sed probabiliter culpa hæc non excederet venialem, ut pluribus *cit.* docet Palao *l. cit. n. 9.* & rationem dat, quia eo casu Excommunicatus non se gerit ut persona publica, & Minister Ecclesiæ, cum Ecclesia nolit medio illo Oraciones fundere.

132. 7. Privatur excommunicatus, saltem si vitandus sit, facultate concionandi, legendi in Theologia, interpretandi Jus canonicum publicè. Suar. *sect. 2. cit. n. 5.* Palao *n. 10.* la Croix *n. 281.* Ratio est, quia etfi Divinis Officiis hæc non comprehendantur, proximè tamen accedunt ad communicationem in Divinis. Dixi, saltem si vitandus sit; nam Excommunicatus tolleratus, si ex Officio ei competat concionari, aut Theologiam, vel Jus Canonicum explicare, & non sit alius, qui vices ejusdem suppleat, munia ista obire potest: quia censendus est ab Auditoribus requiri; quilibet enim censetur velle, & petere, quæ sibi necessaria sunt. Addidi concionandi, legendi &c. Secus dicendum de auditore, si is sit excommunicatus; nam hic etfi probabiliter assistere Lectioni Theologicæ nequeat, permitti tamen potest, etfi Excommunicatus vitandus sit, assistere Concioni, ut colligitur ex *c. responso 43. hoc tit.* Suar. *n. 3.* Palao *n. 11.* Engl. *n. 58.* Pirhing *n. 17.* Wiestner *n. 36.* Reiffenstuel *n. 63.* la Croix *n. 281.* Magnif. P. Schmier *n. 190.* & ratio disparitatis est, quia Concio dirigitur ad ejus salutem, ad hanc verò Lectio Theologica non ita directè est necessaria. An verò, eo casu, Excommunicato non recedente, teneantur Auditores cæteri à Lectione Theologiæ recedere, & ipse Lector ab ea cessare, dubium est inter DD. & in utramque partem stat authoritas. Palao *l. cit. n. 13.* putat, per se loquendo Lectorem teneri desistere, & auditores recedere eo casu ob rationem datam; quia est communicatio in re proximè accedente ad Divina; addit tamen, frequenter excusari ob bonum publicum, cujus interest, ne Auditores re tantopere utili priventur, maximè cum hæc communicatio levis sit.

133. 8. Prohibetur Excommunicatus ab ingressu templi tempore, quo Divina ibidem celebrantur; tunc enim per Ostiarios debet expelli. Aliis tamen temporibus optimè potest ibidem assistere, & privatim, ac separatus ab aliis fidelibus preces ibidem fundere, ut cum communi docet Covar. *c. alma p. 1. §. 3. n. 7.* Navar. *c. 27. n. 17.* Suar. *D. 12. sect. 4. n. 1.* Coninck *D. 14. dub. 7. n. 58.* Bonac. *D. 2. de Censur.*

q. 2. p. 3. §. 2. n. 8. Palao *p. 9. cit. n. 14.* Wiestner *n. 36.* la Croix *n. 280.* Similiter permittitur Excommunicato, & conveniens est usus SS. Imaginum, Reliquiarum, aquæ benedictæ, & reliquorum Sacramentalium. Palao *l. cit.* la Croix *n. 211.* Neque obstat, quòd aqua benedicta, & similia habeant valorem ex Orationibus Ecclesiæ, quibus privatur excommunicatus; nam festo, quòd iis uti non possit, ut effectus provenientes ex Orationibus Ecclesiæ ipsi applicentur, uti tamen illis potest in illarum venerationem, & honorem, & ut se illarum memoriâ, & fructûs recordatione, quo per excommunicationem privatur, ad penitentiam excitet;

Dub. 1. an, & quomodo Ministri Ecclesiæ possint Orationes Ecclesiæ publicas, & Sacrificia applicare, & offerre pro excommunicatis? Certum est, illicitè eos agere, saltem si in particulari publicas preces pro Excommunicato fundant. Palao *D. 2. p. 6. n. 4.* Ratio est, quia Ecclesia, privans ipsos his Spiritualibus bonis, consequenter fidelibus interdicit ne ea ipsis applicent, maximè cum hæc applicatio inutilis sit, atque frustranea.

Difficultas est, an in genere, & in communi licitum sit, pro his Orationes publicas, & Missæ Sacrificium offerre? Variant DD. in suis Sententiis. Solvi difficultas potest ope distinctionis inter excommunicatos vitandos, & non vitandos. Pro Vitandis Orationes publicæ, & Missæ Sacrificium etiam in genere, & in communi licitè offerri nequeunt, ut contra Sylv. *V. Excommunicatio 1. n. 2.* Marian. Socin. Senior. *in c. sacris n. 242. b. tit. Covar. in c. alma p. 1. §. 6. n. 3.* melius docent Sayr. *l. 2. Thefaur. c. 4. n. 4.* Vafq. *de Excomm. dub. 2. Avil. p. 2. c. 6. D. 9. dub. 3.* Palao *D. cit. p. 6. n. 6.* Ratio est, quia Ecclesia bona sua propriis membris dispensare intendit, non verò iis, quos à se abjecit. Conf. nam si subsidia Ecclesiæ excommunicatis prodesse saltem in genere, non magis essent exclusi à Suffragiis Ecclesiæ, quàm alii fideles non excommunicati; nam etiam pro his speciali intentione non offeruntur. Neque obstat, quòd Ecclesia in die Parasceves publicè oret pro Hæreticis, & Schismaticis; nam id facit eo die, ut significet, Christi Passionem tunc representatam, quantum ex se est, ad omnes se extendere: imò quòd eo die pro illis oret publicè, & nullo alio, clarè indicat, se aliis temporibus nolle pro ipsis preces directè fieri. Interim tamen pro Hæreticis, & quibuscunque Excommunicatis preces fieri possunt indirectè, dum Orationes publicæ instituuntur ad extirpationem Hæresum. Fidei dilanationem, unionem Ecclesiæ, Palao *n. 6. cit.*

136 Extenditur Responsio data etiam ad casum, quo huiusmodi Excommunicatus contritus est, & per ipsum non stat absolvi, ut contra Sayr. c. 2. cit. n. 7. & alios rectius docent Sor. in 4. dist. 22. q. 1. art. 1. §. *atamen*; Suar. D. 9. sect. 3. n. 2; Coninck D. 14. dub. 7. diff. 2. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 7. Palao p. 6. cit. n. 8. Pirhing n. 16. la Croix n. 207. & sumitur ex c. à nobis 23. & c. sacro 28. h. tit. Ratio est manifesta; quia Excommunicatio non pœnitentiâ, sed absolute tollitur. atqui excommunicatione manente, manet etiam illius effectus. ergo &c. Neque hoc est contra Ecclesiæ benignitatem, cum cedat ad maiorem Censuræ reverentiâ, & timorem, ut non cesset aliter, quam authentica absolute. Neque obest, quod Excommunicatus per contritionem fiat membrum vivum Ecclesiæ; hoc enim solum probat, quod communicet cum aliis fidelibus in Orationibus, & Suffragiis particularibus, ob quam communicationem orationes ejus redduntur gratiores DEO, & facilius exaudiuntur.

137 Quoad Excommunicatos non vitandos non pauci cum Sor. in 4. dist. 22. q. 1. art. 1. concl. 2. §. hoc supposito. Bellarm. l. 2. de Miss. c. 6. Suar. D. 9. sect. 2. n. 18. Valq. de excomm. dub. 2. Avil. p. 2. c. 6. D. 9. dub. 3. putant, nec pro ipsis offerri Sacrificium Missæ, aut publicas preces posse. Rationem dant 1. quia Concilium Constant. communicationem cum Excommunicatis non denuntiatis indulgit, quæ cedere in fidelium utilitatem posset, atqui offerre Orationes publicas, & Sacrificium pro Excommunicatis in horum, & non aliorum fidelium utilitatem cedit. 2. idem Concilium expressit, nolle se ob id eam communicationem à se permissam favere Excommunicatis, faveret autem, si Orationes publicas, & Sacrificium pro ipsis offerri permitteret. 3. ipsa Excommunicatione excluduntur Excommunicati à communibus Ecclesiæ Suffragiis, Oblationibus, & Sacrificio. ergo contra Ecclesiæ intentionem facit, qui in his illos participes facit. Hæc sententia licet admodum probabilis sit, & teste Suar. l. cit. vera loquendo defacto, quidquid sit de absoluta Ecclesiæ potestate.

138 Nihilominus non improbabiler alii cum Henriq. l. 13. c. 11. n. 2. Ugolin. 1. de censur. tab. 2. §. 2. n. 3. Coninck D. 14. dub. 6. n. 10. Hurtad. D. 2. de excomm. diff. 4. n. 10. Palao p. 6. cit. n. 10. Wiestner hic n. 32. docent, permissum esse fidelibus pro Excommunicatis toleratis Orationes publicas, & Sacrificium offerre. probant 1. ex Conc. Const. cit. quod permittit fidelibus communicationem cum Excommunicatis non denuntiatis tam intus, R. P. Schmalsgrueber L. V. T. II,

quàm extra h. e. tam in communicatione externa humana, & Divina, quàm in communicatione interiori Orationum, & oblationum: & hoc ad tollendos scrupulos ob dubium, an hi, vel illi excommunicati sint. 2. Excommunicatis occultis Jure antiquo denegari non poterant Suffragia publica, ut colligitur ex c. cum non ab homine 14. h. tit. & fatetur Suar. l. cit. n. 19. & Jure novo à communicatione publica, & secreta fidelium solum exclusus est Excommunicatus denuntiatus & manifestus percussor Clerici. 3. sic facilius salvatur usus, & consuetudo piorum virorum, offerentium Missæ Sacrificium pro reductione Hæreticorum, & excommunicatorum pœnitentiâ.

Neque obstant Rationes allatæ in 130 oppositum. Ad 1. & 2. nego, hanc in suffragiis communicationem non cedere in favorem fidelium; cedit enim ad sedandas eorum conscientias, ad gratiæ augmentum, ad commodum illorum etiam temporale, dum pro Sacrificiis, in hunc finem oblatis, stipendia Sacerdotes accipiunt. Ad 3. dico Excommunicatum toleratum excludi ab Ecclesiæ communibus Suffragiis, quamdiu fideles nolunt cum ipso communicare; secus verò, si velint, non ob favorem excommunicati, sed suum.

Dub 2. an Sacramenta, quæ Excommunicatus extra casum n. 122. relatos recipit, valida sint? R. esse valida; quia Sacramentorum valor non ex Ecclesiæ voluntate, sed Christi institutione pendet. Excipitur Sacramentum Pœnitentiæ; nam cum valor istius Sacramenti à dispositione suscipientis pendeat, is verò, qui absque gravi causa contra prohibitionem Ecclesiæ absolvi à peccatis vellet, antequam absolveretur à Censura, non sit dispositus, sequitur Sacramentum invalidum esse.

Controversia est, an casu, quo Excommunicatus ex ignorantia, vel oblivione non manifestaret Censuram, nec Sacerdos ab ea absolveret, valida sit absolutio, si nullus in alio sit defectus? Negant validam esse Sylv. V. Confessio 1. q. 3. cas. 3. & V. Confessor 2. n. 12. Sor. in 4. dist. 22. q. 1. art. 1. fin. Valq. de excomm. dub. 4. Hurtad. de excomm. D. 2. diff. 3. n. 28. Fundantur 1. c. fin. de Cler. excomm. miss. ubi de Clerico Excommunicato Excommunicatione minori dicitur, si Sacramenta conferat, non carere virtutis effectû, cum non videatur à collatione, sed participatione Sacramentorum (quæ in sola consistit perceptione) remotus, atqui ligatus majori, Excommunicatione à receptione, & collatione Sacramentorum remotus est, ergo Sacramenta ab ipso recepta, & collata virtutis effectû carent. 2. Ecclesia per excommunicationem Excommunicatum separam à participatione Sacramentorum, quàm

tum potest, potest autem separare à Sacramento Poenitentiae, ita, ut quamvis illud recipiat, nullius effectus sit, sicut faceret, si Excommunicatum à Jurisdictione Sacerdotis excluderet. 3. Ecclesia vult, ut ab Excommunicati, maximè denunciati, communione abtineamus, sicut si Ethnicus esset, vel Publicanus. ergo intendit, ut bona Ecclesiae ipsi denegentur, sicut denegantur Ethnico, & Publicano. at Ethnicus, & Publicanus est incapax recipere Sacramentum Poenitentiae. ergo &c. 4.

absolutio data ab Excommunicato est omnino irrita. ergo & absolutionis receptio.

142 Sed his non obstantibus, dicendum, eo casu probabilius valere absolutionem. Ita Covar. in c. alma p. 1. §. 6. n. 7. Navar. Man. c. 9. n. 7. Henric. l. 13. c. 12. n. 2. Suar. D. 10. de censur. sect. 3. n. 9. Coninck D. 4. dub. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 1. Palao tr. 29. D. 2. p. 7. n. 4. Pirhing hic n. 15. la Croix tom. 2. l. 7. n. 196. & 200. Ratio est, quia nullo Jure cavetur, irritum, & inane reddi Sacramentum ab Excommunicato susceptum, si nil aliud desit; quòd enim Jura Excommunicatum excludant à Sacramento, solum probat eum indebitè illa recipere, si sit Censura memor, & ab hac antea non absolvatur. Conf. quia nihil est, quod absolutionem irritet, & nihil deest, quod ad valorem ejus requiratur; adest enim sufficiens dispositio ex parte poenitentis, ut ponitur: & adest Jurisdictio ex parte absolventis; hac enim nullo Juris textu privatur absolvens, cederetque privatio haec in poenam innocentium Praelatorum, si ob Excommunicationem subditorum privarentur Jurisdictione antè in ipsos habita. Et esto, daretur hujusmodi privatio in Praelatis inferioribus, quòd Jura Jurisdictionem eorum quoad absolutionem Excommunicatorum suspendent, certè doctrina Adversariorum non procederet in Pontifice, si is aliquem Excommunicatum, non praemissa absolutione ab excommunicatione, abolveret; nam hujus Jurisdictionis excommunicatione poenitentis suspendi non potest.

143 Neque Argumenta in oppositum allata sunt efficacia. Ad 1. dico, eo Argumento probari nimium; probaretur enim, excommunicatum minori excommunicatione, si Sacramentum Poenitentiae inculpabiliter ab excommunicatione sua non absolutus, reciperet, invalidè illud recipere; quia per Censuram Sacramentorum receptione privatur, sequela autem est falsa. Ad 2. Ecclesia per excommunicationem non separat, quantum potest; aliàs non permetteret communicare cum non denunciato, & pro denunciatio preces privatas dicere. Ad 3. illud consilium est, non praecipuum, & intelligi debet, quantum fieri com-

modè potest; Ad 4. absolutio data ab Excommunicato vitando, extra articulum mortis, invalida est ex defectu Jurisdictionis: haec non deest in nostro casu, ut est ostensum.

Dub. 3. quando Excommunicatus licitè, & validè administrare possit Sacramenta? R. imprimis hoc potest in casu extremae necessitatis, cum absolvendus est moribundus, & copia alterius Confessarii deest. Extra hunc casum distinguendum est inter excommunicatum toleratum, & non toleratum. Ut toleratus licitè ministraret, sufficit sola fidelium petitio, quando ille in statu gratiae est, & absolutionem à Censura prius obtinere non potest. Rariùs excusatur non toleratus, & tum solum, quando si Sacramentum non ministraret, incurreret periculum mortis, mutilationis, infamiae, gravis jacturae honorum: tum enim, nisi in contemptum Censurae comminatio ista fiat, potest Sacramenta ministrare licitè, quae validè ministrare potest; quia non praesumitur Ecclesia, quae est pia Mater, velle suis Legibus cum tanto dispendio obligare.

Idem excommunicatus in eadem extrema necessitate potest periclitanti conferre Sacramentum Baptismi; quia hic omnibus necessarius est. De caeteris Sacramentis, praesertim Eucharistiae, & Extremae unctionis controvertunt DD. Satis convenit inter eosdem, Eucharistiam, vel extremam unctionem posse, & debere conferri etiam ab excommunicato in eo articulo, quando moribundus Sacramentum Poenitentiae non potest suscipere; quia cum quodlibet Sacramentum ex attrito facere possit contritum, continget aliquando, ob receptionem Eucharistiae, vel Extremae unctionis obtineri salutem, quae non obtineretur, praedictis Sacramentis non receptis.

Difficultas est, cum Sacramentum Poenitentiae aegroti ministratum est. Negant, eo casu aliud Sacramentum aegroti ab excommunicato vitando posse conferri, Avil. p. 2. de censur. c. 6. D. 3. dub. 3. concl. 4. Hurtad. D. 4. de censur. diff. 2. n. 22. Rationem dant, quia haec Sacramenta per se non sunt necessaria ad salutem, cum non sint per se instituta ad peccati mortalis remissionem. Alii cum Suar. D. 11. sect. 1. n. 17. §. 23. & Palao tr. 29. D. 2. p. 8. n. 7. §. 8. distinguunt, & concedunt, ab Excommunicato vitando eo casu ministrari aegroti posse Eucharistiam; quia licet non sit necessaria necessitate mediè, est tamen maximè necessaria, ut adjuvetur aegrotus, & vires recipiat ad suggestiones Daemonis in illo articulo superandas; quo Beneficio meritò praesumitur Ecclesia non velle privare aegrotum; si enim ab excommunicato vitando

vitando licet tibi cibum corporalem sumere, cum is vitæ corporali est necessarius, cur non liceat ab eodem sumere cibum Spiritualem? Accedit, quia contingere potest ægrotum in Confessione non accepisse gratiam, sed hanc accipere per Eucharistiam bona fide acceptam. At Sacramenta Extremæ Unionis, & Confirmationis ægroti, qui Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ jam recepit, nequaquam ab excommunicato vitando conferri debent; quia non reputantur Sacramenta necessitatis.

147 Quæritur 5. quomodo excommunicatio privet Beneficiis, & Officiis Ecclesiasticis? Et quidem 1. dubium est, quomodo privet Beneficiis? 2. per excommunicationem excommunicatus fit incapax consequendi aliquod Beneficium Ecclesiasticum: & conf. Electio, Præsentatio, Nominatio, quæ excommunicatis ad Beneficium tale promovetur, omnino nulla, & irrita est. Navar. Man. c. 27. n. 21. Covar. in c. alma p. 1. §. 7. n. 1. Garc. p. 7. de benef. c. 13. n. 1. Suar. D. 13. de censur. sect. 1. n. 2. Coninck D. 14. dub. 9. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 8. Palao tr. 29. D. 2. p. 10. n. 1. Vallens. hic §. 3. n. 3. §. 4. Engl. n. 60. Reiffensl. n. 65. la Croix tom. 2. l. 7. n. 196. §. 218. & deciditur c. postulatis 7. de cler. excomm. ministr. ibi, Nec illi valent ea (Beneficia) retinere licitè, -- -- -- sicut ea non fuerint licitè consecuti. Ratio est, quia excommunicato prohibuitur est Officium Ecclesiasticum exercere, & cum fidelibus communicare meritò igitur à Beneficio Ecclesiastico excluditur, utpote quod exigit Officii Ecclesiastici usum, & communicationem.

148 Extenditur 1. etiam ad excommunicatum toleratum; nam etsi hunc fideles vitare non teneantur, idèque quantum ex parte sua, possent illi Beneficium conferre, ipse tamen Excommunicatus nequit se fidelium communioni ingerere, & conf. nec Beneficium sibi collatum, quamdiu Excommunicatus est, acceptare. Palao l. cit. n. 3. cum DD. relatis. Extenditur 2. quamvis Excommunicatus sit ignarus Censuræ, Gloss. in c. pen. de cler. excomm. ministr. Covar. l. cit. n. 3. Suar. n. 3. Palao n. 4. la Croix n. 219. cum reliquis suprâs quia ignorantia, etsi excuset à culpa, inhabilitatem tamen, à Censura proveniente, non tollit, cum nec Censuram tollat. Extenditur 3. ut excommunicatus sit incapax cujusque Officii, muneris, seu Dignitatis Ecclesiasticæ, & Regularis. Henric. l. 13. c. 13. n. 1. Garc. l. cit. n. 22. Suar. n. 6. Laym. n. 8. Palao n. 9. quia cum exclusus sit ab exercitio horum Officiorum, consequenter censendus est exclusus ab ipsis Officiis. Extenditur 4. ut vera sit

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

Responsio n. præc. data, etsi Beneficium, tempore excommunicationis tibi collatum, acceptes postea, cum ab excommunicatione libereres. Garc. c. 13. cit. n. 43. Less. l. 2. de Just. c. 34. n. 119. Bonac. de censur. D. 2. q. 2. p. 4. §. 1. n. 10. Hurtad. de excomm. D. 6. diff. 3. fin. Palao p. 10. cit. n. 20. Ratio est, quia collatio, quæ ob incapacitatem subiecti nulla est, nequit, sublata incapacitate, convalescere ex eo solum, quòd collator in pristina voluntate perseveret: unde opus erit nova collatione, ut validè Beneficiarius acceptet Beneficium. Contrarium tamen non improbabiler docent Navar. conf. 53. h. tit. n. 3. §. 4. Henric. c. 13. cit. n. 3.

Dub. 2. an valida sit acceptatio Beneficii, collati Excommunicato tempore habili, seu quo liber ipse erat ab Excommunicatione, si ipsa acceptatio fiat tempore inhabili, seu quo acceptans ligatus fuit Excommunicatione? Negant validam hoc casu acceptationem esse Suar. D. 13. sect. 1. n. 17. Valq. de Benef. c. 4. §. 2. dub. 2. n. 245. Coninck D. 14. dub. 9. n. 78. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 9. Hurtad. D. 6. de excomm. diff. 3. n. 8. Fundantur 1. quia c. postulatus 7. de cler. excomm. ministr. intenditur, ne excommunicatus Beneficium acquirat, tanquam indignus, at Beneficium immediatè acquiratur acceptatione, quàm collatione: & hinc si cui Beneficium à Curia Rom. collatum est, & ille moriatur ante acceptationem, non dicitur Beneficium vacare denuo. 2. si Episcopus electus, & confirmatus, antequam consecratur, inhabilis fiat, repellendus est à consecratione, ut docent Abb. in c. ex parte de cler. ægrot. Navar. in c. si quando de Rescript. c. 10. n. 18. ergo similiter inhabilis factus ad acceptandum, repellendus debet. 3. Excommunicatio reddit excommunicatum inhabilem ad Beneficium, ergo ad acceptandum Beneficium, cum sit acceptatio personæ indignæ, & de persona indigna.

Fateor hanc sententiam admodum¹⁵⁰ probabilem esse, nihilominus probabilis credo ejusmodi acceptationem valere. Ita Covar. in c. alma p. 1. §. 7. n. 4. Azor p. 2. l. 6. c. 7. q. 9. Garc. p. 7. de Benef. c. 13. n. 35. Valq. de excomm. dub. 6. sibi contrarius, Syx. l. 2. Theaur. c. 5. n. 11. Bonac. D. 2. de censur. q. 2. p. 5. §. 1. n. 9. Palao p. 10. cit. n. 27. Reiffensluel hic n. 65. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 202. & teste Palao magis communis DD. & quia benignior, meritò amplectenda. Ratio est, quia jura solum irritant id, per quod jus in Beneficium acquiratur, atqui acceptatione non acquiratur jus in Beneficium; quia nemo sibi ipsi Beneficium confert: sed est conditio, ut in Beneficium sibi collatum Collatarius

D d 2

jas

jus perfectum habeat, ergo &c. *Conf.* à pari: nam si Beneficii rite sibi collati possessionem excommunicatus accipiat, vel alium mittat in possessionem possessio, & in possessionem missio valida est, ut ex communi testatur Azor *l. cit. q. 10.* quia tam possessio, quam in possessionem missio est quid facti, non juris.

151 Neque obstant Argumenta contraria. *Ad 1.* Beneficium per collationem acquiritur primo, & per se, per acceptationem verò minus principaliter, & quasi defacto: ad primum inhabilitant Jura, non ad secundum, Beneficium collatum, si Collatarius moriatur ante acceptationem, non vacat denuo, quia nondum plene, & perfecte illud acquisivit. *Ad 2.* Episcopus eo casu repellitur, quia per Consecrationem confertur jus; at per acceptationem Beneficii aliunde oblatum acceptatur. *Ad 3.* Excommunicatus est persona indigna ad acceptandum Beneficium tempore excommunicationis collatum, non verò ad acceptandum Beneficium, collatum tempore, quo nondum erat excommunicatus: aliàs etiam non posset retinere Beneficium, quod habuit ante excommunicationem.

152 Dub. 3. utrum excommunicato valide possit conferri Pensio? *Certum est,* non valere collationem Pensionis Ecclesiasticae, quæ datur Clerico ob aliquod munus Spirituale exercendum, uti est, quæ designatur Vice Rectori; Vicario Episcopi &c. Palao *p. 10. cit. n. 6.* estque eadem ratio, quæ de Beneficio; nam ob excommunicationem est incapax exercere munus illud, ob quod datur Pensio; igitur etiam est incapax pensionis.

153 Major difficultas est de Pensione, quæ datur Clerico resignanti Beneficium, permutanti illud, lite cedenti, sustentationem non habenti, Communis sententia teste Palao *n. 7.* docet, collationem hujusmodi Pensionis, excommunicato factam, esse irritam. 1. quia naturam Beneficii imitatur, & loco illius succedit, cum non detur, nisi Clericis. 2. quia Clericus excommunicatus est incapax cujusvis Clericalis privilegii. 3. quia in collatione hujus Pensionis solet Pontifex absolutionem à Censuris præmittere: quod frustraneum esset, si Censuræ prædictam collationem non impedirent.

154 Sed probabilitate non caret, ejusmodi Pensionis collationem excommunicato factam validam esse. Ita Sa *V. Homicida n. 21.* Suar. *D. 44. de Censur. sect. 3. n. 7.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 3.* Palao *l. cit. n. 8.* Wiestner *hic n. 38.* la Croix *tom. 2. l. 7. n. 220.* & facit Declaratio S. Congr. ad *ss. 14. c. 7.* dicens, hoc Decretum de incapacitate Homicidæ ad Beneficia, non extendi ad Pensionem, Ratio est, quia nulli-

bi habetur, Pensionem excommunicato collatam nullam esse.

Neque urgent Argumenta in oppositum. *Ad 1.* sola Pensio, quæ Practimonium est, vel quæ ob exercitium Spirituale conceditur, perfecte naturam Beneficii imitatur: unde satis est, Decretum pœnale, & irritativum Beneficii ad hanc extendere, quæ purè Spiritualis est, talis autem non est, de qua hic est sermo. *Ad 2.* Pensio hæc non est privilegium merè Clericale, cum sit temporalis duntaxat. *Ad 3.* absolutionem concedit Pontifex, tum ne illius Rescriptum invalidum sit *c. ipso Jure 1. de Rescript. in 8.* tum ne repellatur excommunicatus in Judicio à petenda Pensione.

Dub. 4. quomodo excommunicatio privet fructibus, & provenibus Beneficii Excommunicatum? & distinguendum, quo tempore Beneficium acquisierit excommunicatus, an tempore excommunicationis, an ante illam. Si tempore excommunicationis, cum acquisitio Beneficii nulla fuerit juxta dicta *n. 147.* etiam nullum acquiratur jus ad fructus ejusdem nisi excuset bona fides; tunc enim, si putet, se verò titulo Beneficium possidere, fructus, tali bona fide consumptos, non tenetur restituere, nisi in quantum factus est ditior, ut tenent Suar. *D. 13. sect. 1. n. 3.* Coenick *D. 14. dub. 9. n. 71.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 8.* Palao *D. 4. cit. p. 11. n. 13.* cum aliis. At si Beneficium legitime obtinuit, & postea in excommunicationem incidit, difficultas est, an ante Judicis sententiam ipso jure excommunicatus privetur fructibus Beneficii.

Ipso Jure Beneficii sic obtenti fructibus privatum esse docuerunt post *Imolam, Decium, Francum, Covarruviam Sayr. de Censur. l. 2. c. 5. n. 24. § 30.* Suar. *D. 13. sect. 2. n. 2.* Gutier. *l. 1. q. 99. can. c. 1. n. 70.* Garc. *p. 7. de Benef. c. 13. n. 90.* Monet. *de Distrib. p. 2. q. 15. concl. 1. n. 18.* Moventur 1. per textum *c. pastoralis 53. §. verum de Appellat.* ubi subtractio fructuum denuntiationi æquiparatur, igitur sicut Excommunicatio post se trahit denuntiationem, ita etiam subtractionem fructuum. 2. per *c. cit.* sicut non obstante Appellatione interposita, excommunicatus denuntiaripotest, ita etiam privari fructibus. Prius autem ideo, quia excommunicatus per Denuntiationem amplius non ligatur, ut ibidem dicitur, ergo nec per privationem fructuum, ligaretur autem denuo, si sententiã ad hanc inducendam foret opus, ergo &c. 3. in eodem cap. dicitur, *illi proventus Ecclesiæ merito subtrahuntur:* quod verbum *Subtrahuntur* indicat sententiam latam, non ferendam; nam explicari potest, *Subtrahuntur per Legem, non per Judicem,* cum

cum nullius iudicis fiat mentio. 4. idem textus subtractionem fructuum comparat privationi communicationis cum fidelibus, atqui hæc privatio ipso jure inducitur per excommunicationem, ergo & fructuum subtractio.

158 Sed verius excommunicatum ipso jure & ante sententiam privatum esse fructibus, & proventibus Beneficii rite acquisiti, negant Gloss. in c. cit. V. *subtrahuntur*, Navar. de Resit. l. 2. c. 2. n. 243. Valq. de Benef. c. 3. §. 3. dub. 4. Cornick D. 14. dub. 9. diffi. 3. concl. 2. Hurrad. D. 8. de excomm. diffi. 1. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 9. Bonac. p. 2. §. 2. n. 2. Palao D. 2. cit. p. 11. n. 4. Engl. b. n. 61. Wiestner n. 20. Reiffenstuel n. 67. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 206. Ratio est, quia poena privationis fructuum, utpote gravissima, adtruenda non est absque expresso textu. atqui textus c. *pastoralis* cit. eam poenam non infert, sed verbum *subtrahuntur* potius actionem spoliationis significat, quæ fit ab homine, non à Lege. Conf. quia excommunicatio non affert secum denuntiationem, sed constituit excommunicatum dignum, ut denuntietur, appellatione remota, ergo similiter non inducet secum ipso jure privationem Ecclesiasticorum proventuum, sed constituet excommunicatum dignum, ut ei fructus subtrahantur.

159 Dixi 1. fructibus Beneficii; nam ipso Beneficio, ante excommunicationem oborto, ob excommunicationem non privatur excommunicatus, licet privari possit, si forte in excommunicatione inordefcat, & contumacia gravis sit. Engl. n. 60. hic, Wiestner *ibid.* n. 37. Fructuum autem nomen hic accipi debet specificè, & prout fructus contradistinguuntur à Distributionibus quotidianis; nam Distributionibus quotidianis ipso jure privati excommunicatio. Ratio est, quia dantur pro præsentia, ita, ut absentes à Divinis Officiis eas non percipiant. atqui excommunicatus nequit interesse Divinis Officiis, ergo &c. Garc. p. 7. de Benef. c. 13. n. 8. Monet. de distrib. q. 15. n. 18. Wiestner n. 39. Reiffenstuel n. 66.

160 Dixi 2. ipso jure, & ante sententiam; nam post sententiam condemnatoriam ad restituendos fructus obligatur fructibus cedere. Excipitur 1. si pauper sit? nam cum prædicti fructus Ecclesiæ, vel pauperibus sint applicandi, excommunicatus potest etiam eos applicare sibi, nisi forte certo operi pio justus sit applicare. Excipitur 2. si iniuste, & invalide sit excommunicatus, & condemnatus; nam eo casu nulla est excommunicatio, atqui, ut Regula communis ait, quod nullum est, nullum producit effectum. Idem dicendum pro-

babiliter putat Palao p. 11. cit. n. 9. casu quo excommunicatio est injusta, sed tamen valida, dicitque eo casu excommunicatum posse recuperare fructus non solum à Judice, sed ab iis, quibus applicati sunt; quia esto, validè sint applicati, sunt tamen reparabiliter applicati: & ratio est, quia Lex Justitiæ obligat revocare sententiam injustam, & ejus effectus, atque in statum pristinum omnia, quoad fieri potest, reducere. Excipitur 3. casu, quo excommunicato petenti absolutio negatur injustè. Palao n. 12. ratio est, quia eo casu injustè impeditur, ne Choro assistat, vel officium suum præstet.

Si justè negetur absolutio, Decius 161 Ugolinus, Sayrus, Henriquez, Layman, & alii putant, fructus correspondentes Officio, eo tempore exhibendo, excommunicatum obtinere; quia tunc non præstat Officium, eò quod sit impeditus, sicut si ob infirmitatem, cujus tu causa fuisti, impediaris; nam obinde non amittis Beneficii tui fructus. Sed melius id negant Suar. D. 13. scilicet, 2. n. 17. Bonac. D. 2. de Censur. q. 2. p. 4. §. 2. Palao l. cit. n. 14. Ratio est, quia poenitentia non tollit excommunicationem, neque sententiam justam infirmat, tamen moveat Judicem, ut absolutionem præstet. Unde disparitas est cum infirmitate; nam infirmitas ex se non est impedimentum culpabile Officii Ecclesiastici exequendi, neque ex se est impedimentum: secus verò excommunicatio quæ ex se est culpabile impedimentum.

Ad Argumenta n. 157. allata responderi facile potest. Ad 1. ut denuntiatio indiget Officio Judicis, ita etiam subtractio fructuum. Ad 2. Pontifex diversa ratione in c. *pastoralis* cit. movetur, ut possit excommunicatus, non obstante Appellatione, denuntiari, & ut possit privari fructibus: ad primum movetur, quia denuntiatio non est novum vinculum; ad alterum, quia excommunicatione communio Ecclesiæ subtrahitur. Ad 3. jam dictum est, verbum *subtrahuntur* significare actionem spoliationis, quæ fit ab homine. Ad 4. subtractio fructuum ex privatione communicationis oritur, sed non ipso jure, sicut nec denuntiatio.

Dub. 5. quomodo excommunicatio privet jurisdictione Ecclesiastica? Certum est, quemlibet excommunicatum privatum esse jurisdictione Ecclesiastica, ita, ut licitè eam exercere non possit. Colligitur ex *can. audivimus 4. caus. 24. q. 1. c. ad probandum 24. de Sent. & re jud. c. Romana 1. de suppl. negl. Prælat. in 6. c. Romana 1. de Offic. Vicar. in 6. c. si is cui 10. de Offic. Deleg. in 6.* Ratio est, quia Jurisdictionis Exercitium est præcipua cum fidelibus communicatio. Et id verum est

est etiam de excommunicato tolerato; nam hic mortaliter peccat, si exerceat actum Jurisdictionis Ecclesiasticæ, nisi fuerit à fidelibus ad hoc requisitus.

¹⁶⁴ *Difficultas est*, utrum excommunicato, durante excommunicatione, Jurisdictio sit omnino adempta, an solum prohibitus illius usus? Conveniunt DD. omnes, Jurisdictionem Ecclesiasticam excommunicato vitando esse omnino ademptam. Atque hinc invalida 1. est Sententia ab eo lata *c. ad probandum cit.* 2. Absolutio dispensatio, facultatis concesso pro Sacramentis administrandis; quia sunt actus Jurisdictionis. 3. Delegatio Jurisdictionis pro foro externo alteri non excommunicato facta: secus est de Jurisdictione fori interni; hæc enim, quia est gratia facta, ob excommunicationem postmodum incursum à Delegante non suspenditur etiam re integra. Palao *D. 2. p. 13. n. 10.* & ab hoc *cit.* 4. collatio Beneficii *c. un. ne sed. vacin 6.* sub quo nomine etiam venit Electio ad Beneficia, Præsentatio, Nominatio, Postulatio, Institutio, possessionis concessio, si hæc fieri debeat per actum aliquem Jurisdictionis; quia si hunc non requirit, ut plerumque contingit, valida est possessionis concessio, tamen ab excommunicato vitando fiat, cum non sit aliquid Juris, sed facti tantum. Palao *l. cit. n. 11. & seqq.* & apud hunc *cit.* 5. Resignatio Beneficii facta in favorem tertii, ut volunt Covar. in *c. alma p. 1. §. 7. n. 9. Suar. D. 14. de Censur. sect. 2. n. 35. Filiuc. de excomm. c. 6. q. 9. n. 163.* quia ita resignans videtur actum Jurisdictionis exercere, & Beneficium aliquo modo Resignatorio conferre, sicut eligens, & præsentans. Sed Bonac. *D. 2. de Censur. q. 2. p. 9. n. 7.* Palao *l. cit. n. 26.* & alii existimant, hujusmodi resignationem esse validam; quia ultra Beneficii cessionem solum continet designationem personæ in Beneficium providendæ, ex cujus designationis vi nullum jus designato conceditur, cum integrum jus in Beneficium retineat designans, quousque designatus provifus sit à Pontifice. ergo &c.

¹⁶⁵ *Controversia moveri posset* quoad Excommunicatum toleratum, an iste Jurisdictionem Ecclesiasticam exerceat validè, quando à fidelibus contra ipsum exceptio non opponitur. *Ratio dubitandi est*, quia in Concil. Constant. *Extrav. ad evitanda* excommunicato tolerato tantum factus est favor, quatenus fideles eorum communicationi volunt uti. *Sed dicendum*, excommunicato tolerato nullatenus ademptam esse Jurisdictionem, sed illius actus ipsum validè exercere, quamdiu à fidelibus contra ipsum non excipitur. Navar. *Man. 4. 27. n. 21.* Covar. in

*c. alma p. 1. §. 7. n. 9. Suar. D. 11. sect. 4. n. 9. & D. 14. sect. 2. n. 3. Gutier. l. 1. can. 99. c. 1. n. 82. Less. l. 2. de Just. c. 29. dub. 7. n. 17. Coninck D. 14. dub. 10. pr. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 13. Bonac. D. 2. de censur. q. 2. p. 5. n. 3. Palao p. 13. cit. n. 3. Vallens. hic §. 3. n. 4. Pirhing n. 12. Reiffenstuel n. 70. la Croix tom. 8. l. 7. n. 196. & n. 217. & sumitur ex *c. exceptionem 12. de except. & c. pie 1. eod. in 6.* Ratio est, quia cum Ecclesia permittat fidelibus communicationem cum Excommunicatis toleratis tum in Divinis, tum in humanis, acti excommunicati non essent, conservare in illis Jurisdictionem debet, ut apti, & expediti sint ad hanc cum fidelibus communicationem.*

Ex quo sequitur, si fideles excommunicationem objiciant, & ob illius causam contra excommunicatum excipiant, eumque à se repellant, nullius valoris esse actum ab excommunicato factum. Ut verò exceptio hujusmodi teneat, excipiens excommunicationis speciem, & ejus authorem manifestè debet probare intra octo dies *c. pie cit.* Si non probet excipiens, vel si nullus excipiat, excommunicatus toleratus Officium tam Judicis, quam Parochi validè exercere potest, atque aded lites decidere, causas judicare, absolvere, dispensare &c. Et extenditur probabilius hoc etiam ad exercitium Jurisdictionis coactivæ, ita, ut possit præcepta dare, & excommunicationem ferre in subditos. Gutier. *v. 1. cit. n. 81. Coninck dub. 10. cit. n. 11. Bonac. n. 4. Palao n. 6.* Idque verum est, non tantum, quando excommunicatio est occulta, sed etiam, quando non est occulta, quia post *extrav. ad evitanda cit.* quilibet excommunicatus toleratus eodem jure censetur, quo jure censebatur jure antiquo occultus. isto autem jure excommunicatus occultus retinebat Jurisdictionem, quousque per exceptionem elideretur *c. exceptionem, & c. pie cit.* ergo &c.

Quæritur 6. quot modis excommunicatio fidelium communicatione privet in Civilibus? 2. modi sunt tres, 1. privat excommunicatum communicatione forensi. 2. usu quocunque Officii politici. 3. quacunque obligatione Civili, & Contractu.

Dub. 1. quomodo excommunicatio privet communicatione forensi? *U.* exploratum est apud omnes excommunicatum privari omni actu pertinente ad iudicium. Quapropter 1. nequit esse Judex, de quo dictum est *Libr. 1. Tit. 32. n. 3. 7. Lege prohibentur*: quod extenditur etiam ad Arbitros, secundum dicta *Libr. 1. cit. Tit. 43. n. 12.* 2. nequit esse actor, prout dictum est *Libr. 2. Tit. 1. n. 32. & seqq.* 3. pro-

3. prohibetur ab advocando. *Libr. 1. Tit. 38. n. 7.* 4. non potest constitui Procurator. *Libr. 1. Tit. 38. n. 9.* 5. non admittitur ad testimonium dicendum in judicio. *Libr. 2. Tit. 20. n. 26. § 27.* 6. interdicitur Officio Tabellionis. *Libr. 2. Tit. 22. n. 5. §. quartus.*

168 Quæ omnia intelligenda sunt de Excommunicato vitando; nam si toleratus sit, acta, quæ fiunt à tali Judice, valorem habent, licet excipi contra ejusmodi Judicem possit. 2. potest esse actor, nisi pars adversa ab agendo eundem repellat opposita Exceptione. 3. si à fidelibus ad postulandum pro se invitetur, nec à Judice repellatur, licet, & validè exercet Officium Advocati. 4. constitui Procurator potest: imò etsi vitandus sit, constitutio ejus illicita quidem, valida tamen est probabilius, cum nullibi reperitur irritata, §. si pars adversa contra eum non excipiat, aut Judex ipsum non repellat, licet, & validè testis est in Judicio; quia actus testificandi ex natura rei in favorem alterius ordinatur. 6. Si sit Tabellio, ad petitionem aliorum validè & licetè conficit Instrumenta, & Scripturas sui Officii. *Exspicitur*, quando ad valorem actus, & obligationem inducendam Scriptura requiritur, ut in Testamento contingit, in Sententia definitiva Judicis, & similibus; quia actus ille firmitatem, & perpetuitatem expostulat irrefragabiliter, quam tamen dare eidem excommunicatus non potest, cum possit contra eundem excipi. *Laym. l. 1. tr. 6. p. 6. c. 2. n. 15. Palao tr. 29. D. 2. p. 14. §. 2. n. 20. Pirhing hie n. 20. §. preterea.*

169 Reus non arceatur à Judicio, esto, sit Excommunicatus vitandus, prout dictum est *Libr. 2. Tit. 1. n. 33.* Unde 1. trahi ad Judicium potest *c. intelleximus 7. de Judic. no.* ut ibi dicitur, *videatur de sua malitia commodum reportare.* 2. positâ presentia in Judicio, potest respondere ad omnia sibi objecta, testes, & instrumenta in sui defensionem producere, Judicem, Advocatum, Scribam, & Procuratorem eligere: quin imò etiam Exceptionibus Dilatoriis uti, si hæc ad defensionem illius dirigantur. Item potest appellare; nam Appellatio est quædam Juris defensio ad gravamen removendum, est autem Excommunicato Jure naturæ permessa omnis defensio *c. dilecti 8. c. dilectæ 10. & c. seq. de except.* 3. etsi convenientissimum sit causam suam agere per Procuratorem, ut hoc modo Excommunicationis effectus rectius observetur, nihil tamen impedit, quo minus citatus ad Judicium per seipsum ibi comparere possit, *Palao n. 26. Vallens. §. 3. n. 6. la Croix n. 273. & dictum est Libr. 2. Tit. 1. n. 36.* Ratio est, quia *c. dilecti 8. & c. fin. eod.* permittitur

Excommunicato absolūtè potestas respondendi in judicio. non igitur permissio ista restringi debet.

Dub. 2. quomodo excommunicatio privet Officiis publicis? *Certum est* his privari excommunicatum, utpote qui à communione fidelium separatus est. Difficultas tamen quadruplex moveri potest. Et 1. quidem, an excommunicatus prohibetur etiam exercere Officium Tutoris, Curatoris, Hospitalarii, & similibus? Putant aliqui, non solum illicitè, sed etiam invalidè hæc Officia exerceri; quia Officia ista, etsi Jurisdictionem non habeant, tamen autoritate publica constituuntur. Rectius tamen Suar. *D. 16. de censur. scilicet. 2. per totam, Palao D. 2. cit. p. 15. n. 1.* & alii tenent contrarium; nam esto, Tutor, Curator, Hospitalarius autoritate publica constituantur, non tamen in utilitatem publicam, sed privatam, quæ autem in utilitatem privatam constituuntur, etsi autoritate publica, irrita non sunt, nisi excipiantur; aliàs etiam irrita essent acta à Procuratore, Actore, Advocato &c. excommunicatis, contra communem sententiam, quippe cum etiam istorum Officia autoritate publica sint constituta.

Difficultas 2. est, an valida sit assistentia Parochi excommunicati in contractu Matrimoniali? Ad quam difficultatem *libr. 4. Tit. 3. n. 173. §. quod, seqq.* respondi, validam esse, etiam si Parochus talis sit excommunicatus non toleratus; quia hæc assistentia, etsi fiat autoritate publica, non tamen est actus Jurisdictionis, cum etiam ab invito sufficienter præstetur, sed est executio cujusdã conditionis à *Juri.* requisitæ pro valore matrimonii.

Difficultas 3. an valida sit licentia à Parocho excommunicato data alteri Sacerdoti ad assistendum Matrimonio? Ad hanc *Tit. 3. cit. n. 184.* respondi affirmative: quod procedit, etiam si talis licentiam dans sit excommunicatus non toleratus; quia concessio hujus facultatis non est actus Jurisdictionis, sed domini, sicut est qualibet Procuratoris constitutio, cum Parochus dans hanc licentiam nihil faciat, quam quoddã potestatem assistendi, quam habet, in alterum subroget, atqui hæc potestas, in Parocho residens, non est Jurisdictio, ergo nec illius in alterum subrogatio.

Difficultas 4. an admissio, seu receptio Professionis Religiosæ, facta à Præfato excommunicato, sit valida? *v. valere, Sanch. l. 5. mor. c. 2. n. 78. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 13. fin. Palao p. 15. cit. n. 4. la Croix n. 214.* Ratio est, quia admissio hæc non est actus Jurisdictionis propriæ, sed cujusdã Superioritatis usus, competens Præfato ratione sui Officii; aliàs

foemina, & Laicus, qui Jurisdictionis Ecclesiasticae incapaces sunt, non possent admittere Professionem. Ob eandem rationem etiam valida est commissio admittendi Professionem facta à Praelato excommunicato.

174 Dub. 3. quomodo excommunicatio privet potestate contrahendi, & obligandi civiliter? *Certum est*, interdictum excommunicato quemlibet cum fidelibus contractum inire; quia contrahendo cum illis communicat. *Difficultas est*, an casu, quo contractum inire excommunicatus cum non excommunicato, contractus iste sit firmus, & obligationem utraque inducat? *Hofstiensis*, & alii quidam relati à Socin, in c. sacris n. 438. h. tit. censent esse validos, si facti sint in favorem aliorum contrahentium non excommunicandorum; secus verò, si in favorem excommunicati. *Rationem dant* 1. quia Legibus prohibentur, atqui quod Legibus pugnat, æquum non est, ut Legibus ipsis subveniatur; & hinc l. non dubium §. C. de LL. Imperatores, Generaliter, inquirunt, imperamus - ut ea, quae Lege fieri prohibentur, si fuerint facta, non solum inutilia, sed pro infectis etiam habeantur. 2. si excommunicatus petat in Judicio executionem Contractus in excommunicatione initi, non auditur, sed repellitur, ij verò, qui cum ipso contraxerunt, audiuntur, & agere contra ipsum possunt; pia 1. de except. in §. ergo signum est, contractum in excommunicationi favorem non tenere, bene tamen in aliorum commodum. 3. specialiter videtur irritus esse contractus Matrimonii ab excommunicato initi; nam per hunc contractum obligant se conjugēs ad mutuum communicationem, atqui excommunicatus non potest se obligare ad communicandum alteri; quia omnis communicatio est ipsi prohibita, ergo &c.

175 Sed melius validos esse Contractus, ab excommunicato tempore excommunicationis initos, docent Abb. in c. ad probandum n. 2. de sent. & rejud. Covar. in c. alma p. 1. §. 1. n. 9. Sayr. l. 2. de excomm. c. 9. n. 11. Vasq. de excomm. dub. 8. Conn. k D. 14. dub. 12. n. 119. Palao D. 2. cit. p. 16. n. 3. la Croix tom. 8. l. 7. n. 280. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 208. Ratio est, quia nullus reperitur textus, ex quo hæc irritatio possit colligi; nam esto, interdicatur Legibus, non tamen hoc ipso irritatur. Atque hinc 1. valet Emptio Venditio, Locatio Conductio &c. ab excommunicato facta, ut colligitur ex can. quoniam multos 103. caus. 11. q. 3. & c. si verè 34. h. tit. 2. valet donatio tum ab excommunicato, tum ipsi excommunicato facta c. inter dilectos 8. de Donat. 3. quamvis excommunicatus vitandus illicitè

conficiat testamentum vocando testes, & cum illis, ac Notario communicando, ita tamen confectum valet, cum nullo Jure sit irritatum; aut excommunicato adempta factio Testamenti. 4. à fortiori sequitur, excommunicatum vitandum heredem institui posse; minus enim requiritur ad capiendum ex Testamento, quam ad Testamentum conficiendum, cum plurimi incapaces sint testandi, non tamen, ut hæredes instituantur.

Neque contrarium evincunt Argumenta opposita. Ad 1. Lex illa intelligi debet, quod pro infectis, & irritis haberi debeant, quæ sunt contra Jus irritans, & annullans, non verò illa, quæ sunt duntaxat contra Jus prohibens. Ad 2. Excommunicatus non repellitur eò, quod contractus, quem in excommunicatione inijt, invalidus sit, sed quia, donec absolvetur à Censura personam standi in Judicio non habet; hinc ubi ab ea est absolutus, agere in Judicio potest pro obligatione sibi excommunicato facta, ut alii cit. notat Palao n. 3. cit. Ad 3. Excommunicati, contrahentes Matrimonium, obligari possunt ad mutuam cohabitationem absolute, quod sufficit, ut Matrimonium subsistat, quamvis fortè obligare se nequeant ad cohabitationem, stante Excommunicatione. Accedit, quia excommunicatio non impedit conjugalem convictum, postquam contractum est Matrimonium, igitur etsi excommunicati contrahendo peccent, contractus tamen validus, & firmus est.

Quæritur 7. quibus actionibus privetur excommunicatus, dum privatur communicatione Politica? 1. ista Versu hoc comprehenduntur.

Os, orare, vale, communiò, mensa negatur.

Oris nomine intelligitur osculum pacis, & inde DD. extendunt ad amplexus, missionem, & receptionem munerum, & generaliter ad quodlibet benevolentiae signum maxime verò ad collocationem cum Excommunicato, sive deinde illa fiat palam, sive clam, sive verbis, sive scripto, seu litteris, nutibus, vel aliis signis. Per verbum Orare intelligitur prohibita quælibet participatio cum excommunicato tum in Sacramentis, tum in Sacrificio Missæ, tum in Officiis Divinis, tum in aliis precibus, & Orationibus: de quo supra à n. 126. Per verbum Vale prohibetur quælibet honorifica salutatio, utpote quæ Excommunicatus indignus est. Probabile tamen est licitum esse assurgere excommunicato, caput illi aperire, locum concedere; licet enim hæc sint quædam exterior salutatio, consuetudine tamen videntur habere rationem salutationis non tam voluntariæ, quam necessariæ, non ut

per ista excommunicatus honoretur, sed ne inhonoretur, & contemni videatur: quod a fortiori procedit, si excommunicatus teprius saluet; tunc enim refutatio videtur debita ob priorem excommunicati salutationem. Nomine *Communis* & *Mensa* prohibetur quilibet Societas, & communicatio in negotiis peragendis, in habitatione, in convictu, in itinere, in mensa, & similibus. Debet autem participatio ista esse formalis, i. e. per modum unius; secus, si casu in eadem domo, itinere, vel mensa excommunicatus cum non excommunicato incidat. *Suar. D. 15. sect. 1. n. 6. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. q. 2. n. 16. Palao D. 2. cit. p. 17. n. 5. Puhng hic n. 21. not. 3. Engl n. 47. Reiffenstuel n. 142. & seqq.*

178 Dub. 1. sub qua culpa fidelibus communicatio cum excommunicato, & excommunicato cum fidelibus non excommunicatis prohibita sit? *¶* mortaliter peccari in sequentibus casibus. 1. si cum Excommunicato non excommunicatus, aut vicissim communicet in rebus Divinis, & Officio Divino saltem publice dicto. *Palao D. 2. cit. p. 18. n. 1. Wiestner hic n. 62. Reiffenstuel n. 148. la Croix tom. 2. l. 7. n. 196.* Ratio est, quia hæc communicatio, utpote maxima, directe prohibetur ex vi Excommunicationis. *Dixi saltem publice dicto*; nam communicatio in Officio Divino privatim dicto probabilius per se non est culpa mortalis, utpote quæ non primo, & per se ex vi Excommunicationis, sed secundario solum prohibita est, & propterea in materia communicationis non videtur esse res gravis. *Palao n. 2. & apud hunc Covar. Vassq. & c.*

179 2. Si communicetur cum excommunicato à Summo Pontifice; tunc enim communicans, præter peccatum mortale, incurrit etiam Excommunicationem majorem, ut colligitur ex *c. significavit 18. h. tit.* & notant *Sylv. V. Excommunicatio 5. n. 22. Navar. Man. c. 27. n. 98. Henricq. l. 13. c. 8. n. 2. Avil. p. 1. de censur. c. 6. D. 10. dub. 2. Palao p. 18. cit. n. 4. Puhng n. 96. Wiestner n. 62. Reiffenstuel n. 148.* Requiritur tamen ad hanc Excommunicationem, & peccatum mortale incurrendum plures conditiones, ut cum *Henricq. Avil. Palao, Pirhing l. cit.* advertit *la Croix n. 192.* nam communicans debet esse Clericus, & debet communicare in Divinis non utcumque, sed admitendo Excommunicatum spontè, liberè, & voluntariè sciensque, à Papa esse Excommunicatum nominatim, & insuper denunciatum.

180 3. Siquis cum Excommunicato communicet in crimine criminoso *c. nuper 29. v. in secunda, c. si concubine 55. h. tit. & c. statumus 3. eod. in 6.* Censetur *¶* *P. Schmalzgrueber L. V. T. II.*

autem communicare in crimine criminoso, seu in crimine, ob cuius causam aliquis Excommunicatione percussus est, si consilium, auxilium, vel favorem præstet, ne ab eo delicto resipiscat. Talis præter peccatum mortale incurrit etiam Excommunicationem majorem, si sciat hanc pœnam communicantibus esse impositam, & is, cum quo communicat, sit excommunicatus nominatim; non enim sufficit, etsi sit Clericus percussor manifestus: imò nec sufficit esse excommunicatum nominatim, nisi etiam sit denunciatus; nam post *Extrav. ad evitanda cit.* solos denunciatos vitare tenemur. *Palao p. 18. cit. n. 5. Barbof. in c. nuper cit. n. 3. & 5. Pirh. hic n. 128. not. 1. & n. 129. not. 2. Reiffenstuel n. 149. la Croix, n. 283.*

4. Si communicet aliquis cum Excommunicato post latam sententiam contra participantes; nam hic, præterquam quòd peccet mortaliter, etiam incurrit Excommunicationem majorem, ut constat ex *c. quod in dubiis 30. v. secus autem h. tit. Abb. ibid. n. 3. Barbof. n. 4. & 5. Pirhing n. 133. not. 2. & n. 136. not. 5.* Ut tamen hanc Excommunicationem communicans incurrat, debet 1. moneri, non quomodocumque, sed monitione trina *c. statumus cit.* 2. moneri debet speciatim, & figillatim; nam ex sola generali relatione contra participantes, ut solent iudices frequenter uti, nullo modo communicans ligatur excommunicatione majori; quia *c. statumus cit. c. constitutionem 9. & c. statutum 13. h. tit. in 6.* expressè deciditur, ferendam esse excommunicationem hanc adversus personas singulares, & expressas.

Extra hos casus solum sub culpa veniali prohibetur communicatio cum Excommunicato, incurritque communicans tantum Excommunicationem minorem. *Navar. Man. c. 27. n. 29. Bonac. tom. 1. D. 2. de excomm. p. 6. n. 5. Wiestner hic n. 62. Reiffenstuel ibid. n. 148.* Neque obstat *can. Excommunicatos 17. caus. 11. q. 3.* ubi asseritur, communicantem cum Excommunicato simili Excommunicationi subjacere. si igitur simili Excommunicationi, ergo majori: conf. peccat mortaliter. Nam, ut bene advertit *Covar. in c. alma p. 1. §. 3. n. 3.* textus ille non est intelligendus de similitudine omnimoda, & æquali, sed secundum proportionem, ita, ut sensus sit, sicut ille est excommunicatus Excommunicatione majori, sic communicans cum illo innodatur Excommunicatione minori.

Dub. 2. quibus casibus licita sit communicatio cum Excommunicato denunciato? *¶* hos sequenti versu comprehendit.

Utile, lex, humile, res ignorata, necesse,

Ec

Igi-

Igitur **I.** excusat *Utilitas* tam Spiritu-
alis, quam corporalis. Ob Spiritualem
utilitatem excommunicati licet Excommu-
nicato consilia salutaria præbere, concio-
nem coram illo facere *arg. c. responso 43. b. tit.* ob spiritualement utilitatem fidelium autem
licet istis consilium ab Excommunicato pe-
tere, si alius non adit, qui æquè bene
date possit. Similiter ob utilitatem
temporalem licet Excommunicato Eleemo-
synam facere, & ab ipso recipere, debitum
ei solvere, & ab ipso exigere. *Suar. D. 15. de censur. sect. 4. n. 8. Avil. p. 2. c. 6. D. 11. dub. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 16. Palao tr. 29. D. 2. p. 19. n. 2. Vallens. hic §. 2. n. 1. §. dixi. Engl. n. 48. Pirhing n. 116. & seqq. Reiffentuel n. 151. la Croix n. 196.* Ratio est, quia Lex Ecclesiastica benigna est, ideoque illius obligatio cessat, si gra-
vis jactura ex ejusdem observatione se-
quatur.

183 **I.** Excusat Lex Matrimonii, seu
Conjugii, ob quam conjux communica-
re cum marito excommunicato potest non
tantum in debito, sed etiam in mensa, gu-
bernatione domus, colloquiis, aliisque
domesticis obsequiis *c. inter alia 31. b. tit.* Lex enim absolute concedit uxori fa-
cultatem communicandi cum marito ex-
communicato, ut patet ex *can. quoniam
multos 103. caus. 11. q. 3.* & hæc facultas
est favorabilis, igitur ad solum debitum
conjugale restringi non debet. Idem di-
cendum de marito non excommunicato,
ut possit communicare cum uxore sua ex-
communicata, ut bene advertunt *S. Thom.
p. 3. q. 23. art. 22. Sylv. V. excommunicatio
5. n. 4. Covar. in c. alma p. 1. §. 1. n. 8. Navar. Man. c. 27. n. 26. Suar. D. 15. sect. 4. n. 14. Sanch. l. 9. de matr. D. 14. n. 16. Avil. p. 2. c. 6. D. 11. dub. 1. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 16. Palao p. 19. n. 5. Pirhing n. 120. Engl. n. 48. Wiestn. n. 70. Reiffent. n. 152. la Croix n. 196.*

185 Ratio est, quia dispositum de uno
correlativo censetur dispositum etiam esse
de alio, ubi eadem est ratio. at in præ-
senti est eadem ratio; nam uxori concedi-
tur ob periculum animarum, quod peri-
culum æquè procedit in viro. *Conf.*
1. quia licet communicare cum Socio in
contractu Societatis, ante Excommunicatio-
nem inito *arg. c. si verè 35. b. tit.* ergo à
fortiori licebit communicare marito cum
uxore excommunicata in Contractu Ma-
trimonii. *Conf. 2.* Vir Excommunicatus
melioris conditionis esset, quam non ex-
communicatus; quia ille posset obsequiis
uxoris frui, quod non posset vir non excom-
municatus. *Neque obstat,* quod *can. quoniam
cit.* solum excipiantur uxores; nam id fa-
ctum est, quia frequentius viri, quam uxo-
res in Excommunicationem incidunt,

Dubitant hic aliqui, an pars Excom-
municata possit à non excommunicato etiam
debitum petere? *Ratio dubitandi est,*
quia excommunicatis nunquam intendit fa-
vere Jus. *Sed respondendum est* affirma-
tivè. Ita Cajet. *V. excommunicatio c. 81. §. illicita. Sayr. l. 2. c. 14. n. 4. Avil. p. 2. de censur. c. 6. D. 11. dub. 5. concl. 1. Suar. D. 15. sect. 4. n. 2. Coninck D. 14. dub. 12. n. 123. Palao p. 19. cit. n. 7.* Ratio est, quia communicatio inter conjuges Excommu-
nicatos permessa est ad vitandum periculum
incontinentiæ *can. quoniam cit.* atqui hoc
periculum nullo modo vitaretur, si conjux
excommunicatus obligatus esset à com-
munionem alterius conjugis se separare, ergo
&c. *Conf. juxta n. 183.* potest ex-
communicatus exigere debitum pecunia-
rium, igitur & debitum conjugale.

Excipitur, si excommunicatio lata
fuisse in causa Matrimonii, de cujus valore
lis pendet; cum enim hoc casu Matrimonii
ulus viro, & mulieri interdictus sit ob
periculum fornicationis, debiti petitio,
& redditio, tanquam communicatio in cri-
mine criminoso, & utriusque animæ peri-
culosa, neutri permessa foret *c. inter alia
cit. fin. Sylv. V. excommunicatio 5. n. 4. Sanch. D. 4. cit. n. 9. Wiestner n. 70.*

3. Excusat *Humilis*, i. e. humili-
tas subjectionis *can. quoniam cit. & c. si
verè 34. b. tit.* Proceditque hoc, etsi
post excommunicationem contracta fuerit
hujusmodi subjectio, si contracta fuerit
sine culpa excommunicati *can. quoniam
& c. inter alia cit.* Ex quo capite exemun-
tur **1.** filii comparatione parentum, etiam
naturales, & adoptivi, & probabiliter,
etiam si sint emancipati; nam etiam filius
emancipatus verè filius est, ac proinde
gaudere debet favore concessio filiiis, **2.**
Nepotes, Pronepotes, Affines, uti Gener,
Nurus, Privignus, & Privigna, pupilli, &
minores comparatione Tutoris, & Cura-
toris; hi enim omnes nomine filii in hac
concessione favorabili veniunt intelligendi
l. filii 84. & l. liberorum 220. ff. de V.S. 3.
Servi, & ancillæ; & ex his non tantum illi,
qui propriè servi, & mancipia sunt, sed
etiam illi, qui vel gratis, vel pro pretio Ex-
communicato serviunt *can. quoniam cit.*
4. tota familia ejusdem; quia regulariter
nequeunt absque gravi jactura ab ejus
consortio discedere *c. si verè cit.* **5.**
Clerici, si communicent cum Episcopo ex-
communicato, in cujus sunt famulatu.
Sylv. V. Excommunicatio 5. n. 4. 6. Reli-
giosi communicantes cum suis Superiori-
bus excommunicatis; quia strictius,
quam famuli subiecti sunt, neque ab ea sub-
jectione recedere possunt. **7.** milites, si
communicent cum suo Duce excommuni-
cato, eumque in bello justo sequantur.
Sylv.

Sylv. l. cit. Sayr. l. 2. de Excomm. c. 14. n. 19. 8. Addunt aliqui Vasallos, si communicent cum suis dominis excommunicatis. Sed rectius contrarium tenet. Bonac. D. 2. de excomm. q. 2. p. 6. §. 2. n. 40. Hurtad. D. 9. diffc. 4. n. 15. Palao p. 19. cit. n. 20. quia Vasalli nec sunt famuli, nec de familia domini, ut ad ejus communicationem adstricti videantur.

189 Potro quod dictum est de filiis, servis, subditis respectu parentum, dominorum, Superiorum excommunicatorum, à paritate rationis etiam extendendum est ad parentes, dominos, Superiores, ut communicate possint cum suis filiis, servis, subditis excommunicatis. Navar. Man. c. 27. n. 27. Suar. D. 15. sect. 5. n. 21. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 16. Avil. p. 2. c. 6. D. 11. dub. 6. Palao p. 19. cit. n. 21. Pirh. hic n. 223. extens. Wiestn. n. 71. Reiffenstuel n. 153. Ratio enim, cur hoc permittatur inferioribus respectu Superiorum excommunicatorum est periculum animæ, quod adesset, si ipsi prohibita esset hæc communicatio cum suis Superioribus, quorum societatem vitare moraliter nequeunt, atqui hæc ratio æquè procedit in Superioribus comparatione subditorum, ergo etiam ad hos facultas concessa extendi debet.

190 4. Excusat Ignorantia: estque perinde, sive sit ignorantia Juris, sive facti, hæc, sive quis ignoraverit Legem prohibentem ejusmodi communicationem cum excommunicato, sive ignoraverit illos, quibuscumque communicat, excommunicatos denunciatos esse; nam cum textus can. quoniam cit. generaliter ignorantes excuset, intelligi debet de qualibet ignorantia, Engl. hic n. 48. Pirh. n. 125. Wiestner n. 67. Reiffenstuel n. 154.

1 An verò excuset Ignorantia solum invincibilis, vel etiam vincibilis controversum est inter DD. Aliqui volunt, necessarium debere esse invincibilem. Sed Suar. D. 15. sect. 3. n. 3. Coninck D. 13. dub. 11. §. D. 14. dub. 12. n. 124. Hurt. D. 9. de excomm. diffc. 4. n. 26. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 4. n. 2. Palao D. 2. cit. p. 19. n. 24. Engl. n. 48. Pirhing n. 118. Wiestner n. 67. rectius existimant, excusare etiam ignorantiam vincibilem, modò non sit affectata, quippe quæ scientiæ æquiparatur. Colligitur ex can. quoniam cit. ubi Pontifex intendit, ignorantibus aliquem favorem concedere. atqui nullus concessus est favor, si solum exciperet ignorantes invincibiliter excommunicationem, seu Legem excommunicationis; nam hi per ipsum Jus naturale à culpa, & poena exempti sunt. Conf. 1. ex eodem can. nam ibi dicit Pontifex, se moveri ad prædictam indulgentiam concedendam, quia multi occasione excommunicationis perirent tum ignorantia, tum nimia

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

simplicitate. atqui ignorantia invincibili nemo perit. Conf. 2. quia ignorantia vincibilis vera est ignorantia. atqui Pontifex absolute ignorantibus indulgere vult.

Quare ut quis teneatur abstinere à communicatione cum excommunicato, debet ipsi certò moraliter constare, quòd ille excommunicatus vitandus sit; quia instante dubio de excommunicatione, & Denuntiatione, iniquè judicaretur esse excommunicatus. Porro moralem hanc certitudinem præstare potest 1. fama publica, à viris fide dignis orta. 2. testimonium duorum, vel trium afferentium, ipsum Excommunicatum denuntiatum esse. 3. Parochi id ipsum attestantis litteræ: secus si ore tenus tantum affirmaret; nam uni testis, quantumcunque fidei digno, non teneor credere, etsi possim arg. c. cum à nobis 28. h. tit.

Postquam verò quis agnitus est ut 193 Excommunicatus vitandus, in dubio non debet præsumi esse absolutus; nam juxta vulgatam Regulam Semel malus semper præsumitur malus, & absolutio est quid factum, quod non præsumitur, nisi probetur, Probatur autem absolutio sufficienter tum famâ publicâ, tum testimonio alicujus viri fide digni, vel ipsius excommunicati confessione, si talis ille sit, ut spectata conditione personæ, & negotii, prudenter credi eidem possit; & sufficiet aliquando confessio tacita, quæ inducitur, quando aliquis longo tempore pro Excommunicato se gessit; præsumitur enim ex hoc talis esse, si aliàs conscientie timorata sit. Palao l. cit. n. 27. & apud hunc Navar. Suar. Bonac. Hurt. Laym. Avila.

5. Denique excusat necessitas fig. 194 nificata per vocem *neesse can. quoniam, & inter alia l. c. si verè cit.* Perinde autem est, sive necessitas hæc Spiritualis, sive temporalis, sive ipsius Excommunicati, sive aliorum, modò sit gravis, & ab alio non excommunicato non æquè bene auferri possit. Sayr. l. 2. de excomm. c. 14. n. 29. §. seqq. Henriq. l. 13. c. 23. Suar. D. 15. sect. 5. n. 8. Bonac. D. 2. de excomm. q. 2. p. 6. §. 2. n. 57. Palao p. 19. cit. n. 28. Engl. n. 48. Pirhing n. 126. Reiffenstuel n. 155. Ab hac doctrina Sayr. l. cit. n. 30. Bonac. n. 59. excipiunt Prædicatores, & Confessores, qui Eleemosynam ab excommunicatis vitandis petere possunt, tamen si æquè bene, & commodè ab aliis possint has obtinere; quia illorum curam gerunt, & favet c. cum voluntate 54. b. tit.

Queritur 8. quinam sint Effectus remoti excommunicationis? n. triplex est; nam 1. Excommunicatus, si per annum perseveret in excommunicatione, specialiter lata ab homine, sit suspectus de

Ee 2

Hæ-

Hæresi, eò quòd præsumatur malè sentire de potestate Ecclesiæ. *Trid. sess. 25. c. 3. de reform. Vallens. hic §. 7. n. 9.* Hæc tamen suspicio levis est; sufficit tamen ad indicendam Purgationem: quam si subire noluerit, citari iterum debet sub pœna excommunicationis; si verò post hujusmodi citationem adhuc parere neglexerit, & in contumacia per annum perseveraverit, nullo allegato impedimento, ut Hæreticus condemnari debet *c. cum contumacia 7. de Hæret. in 6.*

196 *Secundus* effectus est probatio delicti, seu causæ, ob quam lata est excommunicatio; nam qui ob causam civilem, vel criminalem à Judice excommunicatus est, & in ea excommunicatione per annum perseverat, nullo ostenso impedimento, aut satisfactionis signo, pro convicto, & confesso haberi debet *can. rursus 26. & can. seq. caus. 11. q. 3.* quia ea contumacia Juris fictione reputatur confessio. Permittitur tamen ipsi, ut allegare & probare innocentiam suam possit. *Palao p. 20. n. 3.*

197 *Tertius* est privatio Beneficiorum; nam excommunicatus triennio perseverans in excommunicatione indurato animo, à Judice privari debet Beneficiis omnibus; quia indignus est, ut fructibus Ecclesiæ gaudeat, qui adversus illam ita rebellis existit, & ita fecit Pontifex *c. cum bone 8. de stat. & qualit.* Ob annalem perseverantiam, nisi possint Judices hanc pœnam privationis Beneficiorum irrogare, non tamen tenentur; quia nuspam in Jure cavetur hæc obligatio. *Palao l. cit. n. 4.*

198 *Quæritur* 9. quis sit effectus excommunicationis minoris? *1.* effectus directus excommunicationis minoris unicus est, scilicet privatio passiva Sacramentorum *c. à nobis 2. de except. c. fin. de Cler. excomm. ministr. c. siquem 59. h. tit.* Hinc graviter peccat, qui excommunicatione minori innodatus Sacramentum suscipit. *Suar. D. 24. sect. 3. n. 3. Coninck D. 14. dub. 17. n. 260. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 3. n. 4. Palao tr. 29. D. 2. p. 21. n. 5. Vallens. hic §. 4. n. 1. Pirhing ibid. n. 23. la Croix tom. 3. l. 7. n. 189.*

199 Sacramenta tamen à tali excommunicato suscepta valida sunt secundum omnes DD. excepto Sacramento Poenitentiae, quod secundum aliquos ab excommunicato minori excommunicatione susceptum invalidum est. Sed longè verius etiam ipsum est validum, si nullam ille in ejus receptione commisit culpam, quia v. g. nescivit, se hac Censura ligatum esse, vel si scivit, postulavit prius ab ea absolvi, quàm à peccato, quod tamen Sacerdos vel ex malitia, vel ex ignorantia non præstitit. *Ugol. tab. 2. de Censur. c. 7. §. 8. n. 6. Henriq. l. 13. de excomm. c. 3. n. 3. Sayr. l. 2. de excomm.*

c. 22. n. 14. Bonac. D. 2. q. 3. n. 3. Palao n. 7. Ratio est 1. quia Ecclesia talem Excommunicationem solum removet à Sacramentis Ecclesiæ, illorum perceptionem prohibendo, non tamen irritando. 2. hujus irritationis nullum in Jure est fundamentum. 3. etiam expediens non fuit hanc irritationem facere, utpote cum fidelibus maximè necessarium sit hoc Sacramentum.

Dixi *Privatio passiva sacramentorum*; nam activam Sacramentorum privationem post se excommunicatio minor non trahit: unde poterit hujusmodi excommunicatus administrare Sacramenta, licet indecens sit, ut is conferat aliis Sacramenta, quibus ipse tanquam indignus privatus est. Indecentia tamen hæc probabilis non attingit peccatum mortale *arg. c. fin. de Cler. excomm. ministr. ubi Pontifex de eo, qui in Excommunicatione minori celebrat, dicit eum graviter peccare; de illo autem, qui confert in ea excommunicatione Ecclesiastica Sacramenta, tantum dicit eum peccare, omittens adverbium graviter, quasi manifestè indicans, in collatione Sacramentorum grave peccatum non esse. Vallens. §. 4. n. 3. la Croix n. 190.*

Quæritur 10. quisnam sit effectus indirectus excommunicationis minoris? *2.* est privatio Electionis ad Beneficia *c. fin. de Cler. excomm. ministr.* quod communiter DD. extendunt etiam ad Præsentationem, & Collationem, utpote quæ Electiones vocari possunt. *Pirhing hic n. 23. la Croix tom. 3. l. 7. n. 193.* Ratio est, quia Beneficium ex intentione Ecclesiæ confertur Beneficiato, ut Ordines Sacros suscipiat, & Missæ Sacrificium celebret: quod cum stante minori excommunicatione, non possit, sequitur, indirectè etiam tali excommunicato prohibitam esse Electionem, collationem, præsentationem ad Beneficium.

Atque hinc sequitur, eum, qui Beneficium tali excommunicato confert, vel ad illud præsentat, aut eligit, graviter peccaturum; quia in re gravi violat præceptum Ecclesiæ. Pœna tamen sic eligentibus in Jure nulla statuta est; nam est Gloss. *in c. fin. cit.* videatur affirmare, sic eligentes suspensos esse per triennium, & inhabiles factos ad electionem juxta *c. cum in cunctis 7. & t. scriptum 40. de Elect.* verius tamen est, eum prædictâ pœna non affici; quia textus *citt.* tantum loquuntur de eligentibus indignum ob defectum scientiæ, honestatis morum, ætatis: quæ dispositio extendi non debet ad eligentes indignum ob minorem excommunicationem, cum hæc indignitas facillè auferri possit, & Beneficii collationem non reddat ipso Jure nullam.

203 An verò hujusmodi Electio, Præsentatio, Collatio sit irrita ipso Jure, vel per sententiam irritanda veniat, controversant DD. Host. in c. fin. cit. Covar. in c. alma p. 1. §. 8. n. 3. Ugolin. tab. 3. de censur. c. 6. §. 3. n. 2. Navar. Man. c. 27. n. 24. censent irritam esse ipso Jure, utpote factam personæ indignæ, & inhabili. Sed rectius contrarium docent Gloss. in c. fin. cit. V. eligere. Sayr. l. 2. de excomm. c. 22. n. 23. Suar. D. 14. sect. 2. n. 22. Coninck D. 14. dub. 17. n. 62. Bonac. D. 2. de excomm. q. 3. n. 7. Filiuc. tr. 13. c. 2. q. 8. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. 6. 3. n. 5. Hurad. D. 16. diff. 1. fin. Palao tr. 29. D. 2. p. 21. n. 15. Barbof. in c. fin. cit. n. 3. Gonzal. ibid. n. 7. Vallens. hic §. 4. n. 2. Pirhing n. 23. Wiefner n. 60. & colligitur ex c. fin. cit. ubi dicitur, ejusmodi Electionem esse irritandam? quæ verba etsi Adversarii explicent de declaratione irritationis Jure inductæ, intellectio tamen ista impropria est, cons. vitanda, quoad fieri potest, præsertim cum hic versetur in materia penali.

204 Porro ut irritatio hæc locum habeat, requirunt aliqui scientiam in Electoribus, & colligunt hoc ex textu c. cit. ibi, Si tamen scienter talis electus fuerit, ejus electio est irritanda. Sed meo judicio vox scienter male applicatur ad Electores; nam quando Electores ignari ad Beneficium eligunt excommunicatum excommunicatione minori, electio aliàs irritanda venit ob subreptionem, igitur nihil speciale constituitur hic textus, si constituit irritandam electionem factam ab electoribus scientibus. Quare melius Palao l. cit. n. 19. la Croix n. 195. vocem scienter applicent ad electum, ita, ut sensus sit, irritandam electionem, si facta sit de excommunicato suæ excommunicationis conscio; secus, si facta sit de ignaro excommunicationis suæ; & Ratio est, quia stante ignorantia excommunicationis in electo, iste, licet in re privatus sit Sacramentorum participatione, ab hujus prohibitionem ob ignorantiam excusatur, merito igitur electio ejus sustinetur.

205 Queritur II. quis possit absolvere ab excommunicatione minori? R. absolvere ab ea in foro externo potest, qui Jurisdictionem in eo habet. In foro interno poenitentia absolvere ab ea potest Episcopus, vel proprius ipsius excommunicati Sacerdos c. nuper 29. §. in secundo verò casu h. tit. Nomine Proprii Sacerdotis autem hic intelligitur non solum, qui ordinariam potestatem habet, ut Parochus, sed etiam, qui delegatam c. omnis 12. de Pen. & remiss. Et hinc fit, ut cum delegatur alicui potestas absolvendi à peccatis, hoc ipso eivideatur concessa facultas absolvendi ab excommunicatione minori, utpote quæ absolutioni peccatorum est præmit-

tenda; concessio enim uno, concessum censetur etiam alterum, sine quò commodè illud unum præstari non potest. Palao tr. 29. D. 2. p. 21. n. 21. Quin imò ab hac Excommunicatione absolvere etiam potest Parochus etiam si Sacerdos non sit; quia hæc absolutio non est actus Ordinis, sed Jurisdictionis, quæ Parocho non Sacerdoti competit. Neque obstat, quòd in c. nuper cit. dicat, hanc absolutionem præstandam esse à proprio Sacerdote; quia id dictum est, non quia necessarium, sed quia frequentius Parochus Sacerdos est, sicut etiam sub nomine Episcopi non solum consecratus, sed etiam non consecratus, & qui Jurisdictionem quasi Episcopalem habet, intelligitur.

Dubitatur, utrum ab excommunicatione ista absolvere possit etiam Sacerdos simplex, qui solum absolvere potest à venialibus? Affirmant Navar. Man. c. 27. n. 25. & 39. Vivald. Candel. p. 2. tr. de excomm. n. 12. Tolet. l. 1. Summ. c. 17. n. 7. Vallens. hic §. 7. n. 1. Moventur, quia hæc Excommunicatio regulariter incurritur ob culpam venialem, ergo qui potest absolvere à venialibus, videtur hoc ipso posse absolvere ab hac Excommunicatione, cum hæc absolutio absolutioni peccatorum sit præmittenda.

Sed potestatem istam simplici ejusmodi Sacerdoti probabiliter negant Cajet. V. absolutio fin. & V. Excommunicatio minor. Covar. in c. alma p. 1. §. 12. n. 7. Sot. in 4. dist. 22. q. 2. art. 3. §. secundum membrum, Henric. l. 13. c. 18. n. 5. Sayr. l. 2. de excomm. c. 23. n. 9. Suar. D. 7. de Censur. sect. 4. n. 27. Coninck D. 14. dub. 17. fin. Avil. p. 2. c. 7. D. 1. dub. 2. Filiuc. tr. 13. c. 7. q. 3. Bonac. D. 2. de excomm. q. 3. n. 15. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 3. fin. Palao p. 21. cit. n. 23. Pirhing hic n. 144. la Croix n. 189. Colligitur ex c. nuper cit. ubi Pontifex interrogatus, an simplex Sacerdos ab hac censura possit absolvere, respondit absolvere posse proprium Episcopum, vel Sacerdotem proprium: atqui si simplex Sacerdos quicumque haberet potestatem absolvendi ab hac Censura, non expressisset proprium Episcopum, vel Sacerdotem proprium; quia etiam alienus Episcopus, vel Sacerdos impertiri posset absolutionem istam, ergo &c. Conf. ex ratione; quia hæc potestas absolvendi ab Excommunicatione minori est distincta à potestate absolvendi à peccatis. & per se pertinet ad Jurisdictionem contentiosam: igitur nemini competit, nisi cui vel à Jure, vel ab homine fuit concessa, non invenitur autem concessa Sacerdoti simplici, sed proprio, seu illi, qui absolvere poenitentem potest etiam à mortalibus. ergo &c.

Ad Argumentum allatum in oppositum negatur Conf. quia, ut dixi, hæc absolutio

lutio Censuræ ab absoluteione à peccatis venialibus latè differt. Deinde si ex eo, quòd quis potest absolvere à venialibus, sequeretur, quòd etiam absolvere possit à minori Excommunicatione, alius inferet, eum, qui absolvere potest à mortalibus, absolvere etiam posse ab Excommunicatione majori; sicut enim Excommunicatio minor incurritur ob peccatum veniale, ita major ob mortale.

209 Quæritur 12. ex qua causa incurritur Excommunicatio minor? R. olim fuerunt plures: hodie solum est unica, propter communicationem cum Excommunicato vitando, sive deinde is vivus sit, sive mortuus, ut si e. g. talis Excommunicatus comiteris ad sepulchrum; nam quibus in vita communicare non possumus, neque in morte permillum est communicare *cf. sacris 12. de Sepult. Vallens. hic §. 2. n. 1. Excommunicatio, König ibid. n. 25, la Croix tom. 8. l. 7. n. 189.*

Et quamvis ferri possit ab homine Jurisdictionem habente in foro contentioso, usu tamen receptum est, ut feratur solum à Jure ob dictam communicationem cum Excommunicato vitando. Ob hanc incurritur ipso Jure sive communicetur cum illo in Divinis, & Spiritualibus, sive in aliis rebus merè Politicis, puta in Contractibus, Judiciis, conviviis, conversatione. Excipiendi sunt tres casus relati à n. 179, in quibus ob communicationem incurritur Excommunicatio major.

Excommunicatio hæc minor dicitur, non quòd res levis sit, sed comparatione majoris tantum, seu gravioris Excommunicationis, partim quòd ob minorem, quàm ista, & aliquando ob venialem duntaxat culpam incurritur, partim quia, licet non paucis, minoribus tamen bonis, quàm major privat, & facilius quàm ista, tollitur, cum ab ea in foro interno absolvere quivis Parochus, & ab isto delegatus possit, ut dictum est n. 205.

§. III.

De Excommunicatione in particulari, & præcipuè de Excommunicatione Canonis.

S U M M A R I U M.

2. Excommunicationes reservatæ Episcopis?
 213. Reservatæ Pontifici in Bulla Cœne.
 214. 215. Reservatæ eidem extra illam.
 216. Quo textu Juris sit introducã Excommunicatio canonis?
 217. &c. Quinam Clerici gaudeant privilegio Canonis?
 219. Quinam sub nomine Monachi eo privilegio gaudeant?
 220. Quæ personæ illam Excommunicationem incurrant?
 221. &c. An omnes consentientes, mandantes &c. incurrant semper hanc Excommunicationem?
 224. Quid requiratur, ut Excommunicationem Canonis incurrat, qui ratam habet percussione Clerici?
 225. An eam incurrat etiam Clericus, qui seipsum occidit, mutilat, vulnerat; aut

- qui, ut ab alio occidatur, percutiatur &c. mandat, vel consentit?
 226. &c. Quid requiratur, ut quis incurrat hanc Excommunicationem?
 230. &c. Quenam causæ excusent ab ea incurrenda?
 240. &c. An pater, aut alii propinqui, vel consanguinei Ecclesiasticos sibi subditos punire possint?
 243. &c. Quotuplicis generis sit percussio Clerici?
 246. Quam potestatem absolvendi ab Excommunicatione Canonis habeat Legatus Pontificius?
 247. &c. Quam Episcopi, & Archiepiscopi?
 255. &c. Quam Prælati respectu subditorum suorum Regularium?
 260. &c. Quinam alii absolvere possint ab hac Excommunicatione?

Excommunicationes in particulari variaz sunt: reduci tamen commodè in quatuor classes possunt; nam aliæ nulli, aliæ Episcopo, aliæ Pontifici per Bullam Cœnæ, aliæ eidem extra Bullam Cœnæ reservantur. De non reservatis nihil hic attinet dicere; quia passim in decursu sunt explicatæ. Hinc

212 Quæritur 1, quæ Excommunicationes sint reservatæ Episcopis? R. P. Busenbaum, & ex hoc P. la Croix tom. 8. l.

7. n. 296. sequentes refert. 1. quæ contrahitur ex levi percussione Clerici, vel gravi si sit mulier: de quo n. 249. 2. lata in eos, qui postquam in articulo mortis à Censura, vel peccato habente Censuram annexam ab aliquo, qui aliàs non poterat, absoluti sunt, postquam convalescunt, Superiori se non presentant. 3. lata in Fratres minores, si admittant in suis Ecclesiis ad Officia Divina Fratres tertii Ordinis. 4. in procurantes abortum